

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 6, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 - tozagorimas@gmail.com

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ
ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 489
ΜΑΪΟΣ
- ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

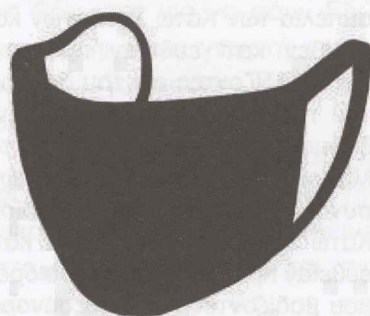
ΠΕΤΑΞΕΤΕ ΤΙΣ ΜΑΣΚΕΣ ΚΙ ΕΛΑΤΕ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Η μάσκα είναι ένα πρόσωπο ζωγραφισμένο σε χαρτόνι ή πανί ή άλλο υλικό και καλύπτει όλο ή μέρος του προσώπου μας. Συνήθως χρησιμοποιείται σε αποκριάτικες εκδηλώσεις. Εδώ δεν μας αφορά. Ίσως την άλλη χρονιά.

Μάσκα είναι και η έκφραση ενός προσώπου με φυσικά ή αφύσικα φυσιολογικά χαρακτηριστικά. Δεν μας χρειάζεται. Παρακαλώ χαμογελάστε.

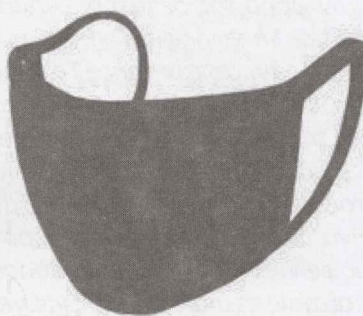
Μάσκα είναι και ένα αντικείμενο που καλύπτει όλο ή μέρος του προσώπου για προστασία. Μάσκα τέτοια καλύπτει όλο το κεφάλι των μελισσοκόμων και τα χωριά μας είχαν και έχουν ακόμα μελισσοκόμους. Μάσκα φορέσαμε και με τούτον τον καταραμένο κορονοϊό. Καλύπτουμε την μύτη και το στόμα, τις αναπνευστικές οδούς. Ελάχιστοι δεν φόρεσαν μάσκα τέτοια λόγω διαφορετικών και εξεζητημένων αντιλήψεων.

Μάσκα δεν φόρεσαν και οι λιγοστοί κάτοικοι των χωριών μας. Τα περισσότερα χωριά εδώ και πολλά χρόνια, αλλά και στη διάρκεια τούτης της πανδημίας είχαν ελάχιστους κατοίκους. Δεν υπήρξε συνωστισμός και συγκεντρώσεις. Γάμοι και βαπτίσεις δεν έγιναν και οι κηδείες είχαν περιορισμένο

αριθμό ατόμων και με μάσκα. Οι εκκλησιές δεν λειτούργησαν ή λειτούργησαν με μετρημένο αριθμό πιστών. Το Ζαγόρι γενικά δεν το πλησίασε ο κορονοϊός. Οι κάτοικοι που κατέβαιναν στα Γιάννινα φορούσαν μάσκα κι όσοι επισκέπτες έρχονταν στα χωριά μας φορούσαν κι αυτοί μάσκα. Άλλα μέτρα προστασίας δεν χρειάστηκε να εφαρμοστούν στο Ζαγόρι.

Φτάσαμε Ιούνιο και η πανδημία πήρε το δρόμο της εξαφάνισης. Ήδη οι εμβολιασμοί προχωρούν ικανοποιητικά και τα δεδομένα είναι ευχάριστα. Καιρός να πετάξουμε τις μάσκες και να βγούμε καλοκαίρι στα χωριά μας. Ζαγορίσιοι, πετάξτε τις μάσκες και βγείτε στα χωριά σας. Σας περιμένουν οι συγγενείς και οι φίλοι να σας αγκαλιάσουν. Αμοιβαία τα αισθήματα. Σας περιμένουν τα σπίτια σας. Ίσως έχουν σταλαξιές, αράχνες, σάπια πατώματα και ταβάνια. Σας περιμένουν οι κήποι σας με τις τριανταφυλλιές και τις κερασιές.

Ίσως θέλουν και ξεχορτάρισμα. Σας περιμένουν οι μπαξέδες με τις μηλιές και τις καρυδιές. Βγείτε στα χωριά σας ν' ανάψετε ένα κερι στην εκκλησιά και να ψάλλετε τρισάγιο στους τάφους των συγγενών σας και στα οστά τους. Σας περιμένουν τα καφενεία του χωριού να παίξετε δηλωτή ή τάβλι και να τσουγκρίσετε τα ποτηράκια με το τσίπουρο. Σας περιμένει το μεσοχώρι όπου θα σας συνεπάρουν οι αναμνήσεις και θα αναπλάσετε παραστάσεις ευχάριστες. Σας περιμένουν οι βουνοκορφές, οι κοιλάδες, τα ποτάμια, τα γεφύρια, τα δάση, τα μνημεία. Σας περιμένουν χελιδόνια που έχτισαν τις φωλιές τους στη μεσιά πόρτα. Το πρωινό θα σας ξυπνήσουν γλυκολάλητα αηδόνια. Το απόγευμα στη βόλτα σας θα σας ξαφνιάσουν κοτσύφια που πετάγονται με φούρια μέσα απ' τα βάτα. Ίσως στη βόλτα σας να κοψει το δρόμο σας και καμιά οχιά που σέρνεται να κρυφτεί στα χορτάρια. Τα

χρώματα απ' το ηλιοβασίλεμα θα χαραχτούν κι άλλη μια φορά στη μνήμη σας. Θα κοιμηθείτε ευχάριστα και ξεκούραστα και θα ξημερώσετε ανανεωμένοι. Σας περιμένει ο ξευγόνος που θα γεμίσει τα πνευμόνια σας και θα διώξει τους ιούς.

Φίλοι του Ζαγορίου, ελάτε στα χωριά τούτο το καλοκαίρι αν δεν πιστεύετε αυτά που γράφω. Ελάτε να περάσετε την χαράδρα του Βίκου, να περπατήσετε στη Βάλια Κάλντα, να θαυμάσετε την κοιλάδα του Αώου, ν' ανεβείτε στην Γκαμήλα, να δρασκελίσετε γεφύρια, να κολυμπήσετε σε γλυκά νερά, να κάνετε ράφτιγκ και καγιάκ. Ελάτε να δείτε παλιές εκκλησιές κηρυγμένες διατηρητέα μνημεία. Το Ζαγόρι έχει και μοναστήρια απ' την εποχή του Βυζαντίου. Ελάτε να δείτε αρχοντικά σπίτια και παραδοσιακά κτίρια, δείγματα σπάνιας αρχιτεκτονικής. Ελάτε να κουβεντιάσετε με τους ντόπιους, να γνωρίσετε έναν άλλο πολιτισμό. Εδώ θα απολαύσετε ντόπιες πίτες απ' το γάστρο κι άλλα ντόπια προϊόντα.

Ζαγορίσιοι και φίλοι του Ζαγορίου εμβολιαστείτε, πετάξτε τις μάσκες κι ελάτε στο Ζαγόρι.

Απόστολος Ντιναλέξης

Αντίγραφο αίτησης και ταπίου για τα κτήματα της Βελλάς

Εισαγωγικό σημείωμα

Το μοναστήρι της Βελλάς είχε στην εξουσία του αρκετά χωράφια, τόπους και δάση στην πεδιάδα του Παρακαλάμου. Τον καιρό του Αλή πασά περνούσε αδιάκοπα στρατός και έμειναν ακαλλιέργητα. Ο καλόγερος της Βελλάς Δοσίθεος δεν άντεχε την κατάσταση αυτή και επιβαρύνθηκε με χρέη. Μετά την καταστροφή του Αλή πασά ο ηγούμενος έφυγε σε άγνωστη κατεύθυνση και τα κτήματα έγιναν μαχλούλ (ακληρονόμητα) και δόθηκαν απ' τον Σουλτάνο σε τέσσερις σπαχήδες. Το έτος εγείρας 1254 (περίπου 1838) οι σπαχήδες έδωσαν με ταπί τα κτήματα στον Αθανάσιο Στούπη, κάτοικο Κάτω Σουδενών, με την ιδιότητα του επιτρόπου του Μοναστηρίου Βελλάς και με την προϋπόθεση να πληρώσει τον έγγειο φόρο και όταν καλλιεργήσει να πληρώνει και τον φόρο της δεκάτης. Ο Αθανάσιος Στούπης άνοιξε χαντάκια γιατί πολλά χωράφια είχαν πλημυρίσει απ' τα νερά του Καλαμά και καλλιέργησε τον τόπο. Το έτος εγείρας 1257 (περίπου 1841) οι ραγιάδες του τσιφλικίου Ζαγόριανης, γείτονες στις Βασιλικές γαίες της Βελλάς, βλέπουν και ζημιώνουν τον Αθανάσιο Στούπη, δηλαδή το μοναστήρι της Βελλάς. Ζητάει λοιπόν ο Αθανάσιος Στούπης να του δοθεί άδεια με σκοπό οι ραγιάδες της Ζαγόριανης να δικασθούν κατ' τον Ιερών Νόμον. Στο πρώτο μέρος των αντιγράφων μέχρι το σημείο «Τόπος σφραγίδων», μας πληροφορεί ότι η αίτησή του διαβιστάστηκε για τα περαιτέρω. Το δεύτερο μέρος του αντιγράφου είναι το ταπί που έδωσαν οι τέσσερις σπαχήδες στον Αθανάσιο Στούπη με την ιδιότητα του Επιτρόπου του Μοναστηρίου Βελλάς με βάση το οποίο στρέφεται κατά των ραγιάδων της Ζαγόριανης.

Το αντίγραφο βρίσκεται στα χέρια του κ. Χρήστου Σπανού, δικηγόρου και Κατωσουδενιώτη.

Απόστολος Ντιναλέξης

Η προς τον κάτοικον της υψηλής της ευδαιμονίας τον Σουλτάνον έκθεσις του ταπεινού δούλου και ευχέτου Αυτού, είναι ότι ο υποτελής δούλος του Αθανάσιος υιός Μιχαήλ Στούπη εκ του χωριού Κάτω Σουδενών, υπαγομένου εις τον Ναχαέ Ζαγορίου του εκ των Ναχαέδων της πόλεως Ιωαννίνων, εις τα φώτα του Ιερού Δικαστηρίου τοιαύτην ήδη αίτησιν διέτύπωσεν.

Ότι εκ των γαιών του εις τον Ναχαέ των Κουρέντων υπαγομένου Μοναστηρίου της Βελλάς, τας από ημερών αρχαίων ακαλλιεργήτους (κενάς) και βαλτώδεις, ίνα γονιμοποιηθώσιν (εμφυχωθόσι), κατά το εις χείρας μου τόδε αντίγραφον ταπίου, εις την ειρημένην ημερομηνίαν μετά αδείας των κυρίων της γης (Σπαχίδων) ανοίξας αυτάς και γονιμοποιήσας και σπείρας και καλλιεργήσας, ενώ εις την πληρωμήν της νομικής δεκάτης αυτών ουδέν καθυστέρησα, οι ραγιάδες του τσιφλικίου Ζαγόριανης, του εκ Βασιλικών κτημάτων (ιμπλιάκη χουμαγούν) των γειτνιαζόντων και συνορευόντων εις τας Βασιλικές γαίας, τας οποίας, εν τω δε τω εντός αντιγράφω του ταπίου,

ου, υπό τεσσάρων μερών περιλαμβανομένας, ήνοιξα και εγονιμοποίησα, κενόν επεμβάσεων δεν μένουσι, βλέποντες και ζημιούντες με, εάν ο ενδοξότατος βασιλεύς των βασιλέων ήθελε χορηγήσει άδειαν ίνα δικασθώσι κατά τον Ιερών Νόμον (Σκραν) μετά της παρακλήσεως ίνα τεμάχιόν το τι υψηλού φερμανίου δωρηθή ευμενώς. Η έκθεσις και αίτησις μετά ταπεινότητις υποκλήσεως εις την βαθμιότητα του υψηλού θρόνου διαβιβάσθη διά τα περαιτέρω η διαταγή τω Μεγαλειοτάτω εξ ου η διαταγή. Εγράφη κατά τα μέσα του μηνός ρετζεμέους φερέρ τω έτει εβδόμω και πεντηκοστώ και διακοσιοτώ και χιλιοστώ. Τόπος σφραγίδων.

Η αιτία της εκδόσεως του ταπίου τούτου είναι αυτή. Ότι τη δεκάτη πέμπτη ημέρα του Μαρτίου του έτους 1254 διά βερατίου ιερού υψηλού των οποίων εγενόμεθα εξουσιασται τιμαρίου εκ των χωρίων των υπαγομένων εις τον Ναχαέ Κουρέντων του Σαντζακίου Ιωαννίνων χωριού και Μοναστηρίου Βελλάς, κατά τα αρχαία αυτών ταπία των ασάπτων (Γαιών). Τα σύνορα αυτών, το ονομαζόμενον Μαυρονέρι, εκ

του νερού του Αρίφ και του χωραφίου του Νίκου Χάιδου κατ' ευθείαν προς τα κάτω διευθυνόμενος προς τον ποταμόν Καλαμάν και εκείθεν κατ' ευθείαν προς τα άνω του εις τον Ναχαέ Ζαγορίου (υπαγ.) χωριού Κάτω Σουδενών τα σύνορα τα ονομαζόμενα Ιστούτος, το περίφημον νερόν (σιεχέρ σουγιού) και εκείθεν προς τα άνω επί των λόφων προχωρούντες προς τα κουρσίλα αμπέλια του χωριού και του Μοναστηρίου Βελλάς και προς τα αμπέλια των Κάτω Σουδενών και εκείθεν κατ' ευθείαν προς τα κάτω βαδίζοντες επί του δρόμου του πίπποντος εις τον (έτερον) δρόμον τον φέροντα προς το Μεσοβούνιον, εις το μέρος των συνόρων του ειρημένου χωριού Κάτω Σουδενών και εκείθεν κατ' ευθείαν προς τα άνω επί του δρόμου βαδίζοντες προς τα σύνορα του τσιφλικίου Νεγράδων μετά του κατερειπωμένου και κατεστραμμένου χωριού Παλιοβελλάς προχωρούντες και εκείθεν προς τα κάτω το ονομαζόμενον Καστρί, μετά του ειρημένου περιφημου χωριού Βελλάς, του ρηθέντος Μοναστηρίου οι προς διαχείμασιν σταθμοί (Καλαί) και εκείθεν προς τα κάτω διευθυνόμενου μετά του ειρημένου Μαυρονερίου συναντάται. Εν τω μέσω των διά τούτων των συνόρων περιοριζομένων γαιών, τα προς καλλιέργειαν επιτήδεια τε και μη χωράφια και τα άσπαρτα και κενά και χέρσα και δάση και διά κοιλάς τόπους των, τα ακαλλιέργητα είναι γαίαι του χωριού Βελλάς και του Μοναστηρίου Βελλάς. Και ενώ πρότινος καιρού διετέλουν υπό την εξουσίαν και κυριότητα του καλογέρου Δοσίθεου Ηγουμένου εν των ειρημένων Μοναστηρίω, μετά την καταστροφήν του Τεπελενιώτου Αλή πασιά, επειδή ήτο αδιάκοπος η διάβασις του στρατού, ο δε ειρημένος ηγούμενος μη αντέχον πλέον, εις χρέη υπέρογκα περιεπλάκη, εις μεμακρυσμένα μέρη έφυγεν, εκ ταύτης της αιτίας επειδή αι προμνημονευθείσαι γαίαι εγένοντο μαχλούλ (κτήματα ακληρονόμητα) ο εκ του ειρημένου χωριού Βελλάς φυγών και εις το ερημένον χωρίον Κάτω Σουδενα αποκατασταθείς και διά της ψήφου και συγκαταθέσεως και αδείας των ραγιάδων και άλλων ανθρώπων εις το ειρημένον Μοναστήριον διορισθείς (προσωρινά) κατάλληλος μουτα-

βελής και επίτροπος ο εκ των κατοίκων του ειρημένου χωριού Κάτω Σουδενών Αθανάσιος Μ. Στούπης εξητήσατο (παρ' ημών) ίνα ταπίση τας ειρημένας γαίας. Από μέρους δε ημών κυρίων της γης (σαχιμπί-έρζ) όντων, επειδή εγένετο αίτησις αδείας-εδόθη άδεια κυριότητος και διά της επιδόσεως εις χείρας του ειρημένου Μαυρονερίου ύδατος και του χωραφίου του Νίκου Χάιδου, εκ του άλλου μέρους υπό του Καστρί, και του γνωστού τόπου του ειρημένου χωριού και του Μοναστηρίου Βελλάς, ονομαζόμενου Χρυσόραχis, εκ του άλλου μέρους υπό του ειρημένου Ιστούτος νερού και εκ του τετάρτου μέρους υπό του ποταμού Καλαμά περιοριζομένας και διακριόμενας, επειδή υπό των ειρημένων νερών, εκ της αρχίας κοίτης των παρεκτραπέντων και μετενεχθέντων έξω, επνίγησαν και κατέστησαν κενά και χέρσαι, ο ειρημένος αιτήσας Αθανάσιος υιός Μιχ. Στούπη προς γονιμοποίησιν (των γαιών) ίνα επαναφέρη τα ειρημένα νερά εις την αρχαίαν κοίτην των και τας αναγκαίας διώρυγας (χαντάκια) ορύσσωσιν και τας ειρημένας γαίας εκ των νερών απαλλάσωσιν γονιμοποίησιν και σπείρη (αυτάς). Από μέρους ημών κυρίων της γης όντων, επειδή εγένετο αίτησος αδείας, κατά τον υψηλόν Νόμον, μετά την πληρωμήν του αναγκαίου εγγείου φόρου, επ' όσον χρόνον κατ' έτος σπείρη και κελλιεργήση την νομικήν δεκάτην προς τους κυρίους της γης πληρόνον, εντός των γνωστών τεμαχίων χωραφίων εκ του τσιφλικίου Νεγράδων και γνωστού τινός χωραφίου του Μοναστηρίου Αγίας Παρασκευής του χωριού Άνω Σουδενών, τας εν ταις ειρημέναις γνωσταίς και καθορισμέναις γαίαις ευρισκομένας χέρσους γαίας ίνα ανίξη και σπείρη και απαλλάσωσιν εκ του ειρημένου νερού, επαναφέρη αυτά (τα νερά) εις την αρχαίαν κοίτην των και τους αναγκαίους χάντακας σκάπτον σπείρη (τας γαίας) και λάβη κυριότητα επ' αυτών. Εις τον ειρημένον Αθανάσιον υιόν Μιχ. Στούπη εκ τόδε το ταπίον εγράφη και εις του ειρημένου Αθανασίου τας χείρας δήδοται.

τη 15 Μαρτίου 1254
έπονται οι σφραγίδες τεσσάρων Σπαχιδών

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ 1922

Μία μεγάλη γυναίκα από τον Πόντο η κυρία Γεωργία μου εξιστόρισε τα παρακάτω γραφόμενα:

Το 1922 όταν η Ελλάδα έχασε τον πόλεμο, ο Ελληνισμός του Πόντου αποδεκατίστηκε. Τριακόσιες χιλιάδες άνθρωποι άλλοι σκοτώθηκαν στις Μάχες και άλλοι σφάχτηκαν από τον τουρκικό στρατό και από Ρώσους αστυνομικούς που βοηθούσαν τους Τούρκους. Όσοι Έλληνες μπόρεσαν σώθηκαν και ήλθαν στην Ελλάδα. Μία οικογένεια από το χωριό μου είπε (ήταν και συγγενής μου) ότι έφυγε για την Ελλάδα. Από τα (9) εννιά μέλη της οικογένειας έφτασε στην Ελλάδα μόνο η Γιαγιά Βασιλική και μία κόρη.

Μετά από μεγάλη ταλαιπωρία βρεθήκαμε στη Θεσσαλονίκη μαζί με άλλους Πόντιους. Τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας είχαν χαθεί στο δρόμο ή είχαν σκοτωθεί, δεν μάθαμε ποτέ αν έζησε κάποιο μέλος και πού βρισκόταν.

Το 1970 ένας Σύλλογος Ποντίων πήρε άδεια και έκανε μια εκδρομή στα μέρη που κατάγονταν.

Στην εκδρομή αυτή, θα πήγαινε και ένας χωριανός μας, παιδί τότε χωριανού μας.

Τότε η γιαγιά Βασιλική είπε στο παιδί αυτό να πάει στο χωριό της για να ρωτήσει κάποιον εκεί να μάθει και να ιδεί το σπίτι που έμεινε όταν ήταν εκεί, αν υπάρχει ακόμη μετά από τόσα χρόνια.

Πράγματι το παιδί αυτό πήγε και βρήκε το σπίτι της γιαγιάς που μέσα έμεινε μια οικογένεια που γνώριζε κάπως ελληνικά. Τότε το παιδί από τη Θεσσαλονίκη μετά από συζήτηση είπε στον νοικοκύρη ότι το παιδί το έστειλε η γιαγιά Βασιλική για να ιδεί το σπίτι της που τελικά ήταν όπως το άφησε η γιαγιά όταν έφυγε για την Ελλάδα.

Το παιδί αφού συζήτησε με τον νοικοκύρη είπε πως ήλθε από εκδρομή για να ιδεί τα

μέρη αυτά τα παλιά ελληνικά. Αμέσως μετά ο σπιτονοικοκύρης ξέσπασε σε κλάματα και είπε στο παιδί ότι η γιαγιά η Βασιλική που μου λες είναι η μάνα μου και συνέχισε όταν οι Τούρκοι σφάξανε πολλούς χωριανούς. Εγώ τότε ήμουνα 7 (επτά) χρονών και έφυγα στο βουνό για να γλιτώσω. Μετά από (5) μέρες γύρισα στο χωριό να βρω κάτι για να φάω. Εδώ τότε βρήκα μια γνωστή γειτόνισσα –Τουρκάλα– είχε και αυτή παιδιά.

Αυτή με κράτησε και με φύλαξε από Τούρκους αστυνομικούς, μεγάλωσα και έμεινα στο σπίτι του πατέρα και της μάνας μου. Όταν θα πας στη Θεσσαλονίκη να ειπείς στη γιαγιά Βασιλική, τη μάνα μου, ότι στο σπίτι που έμεινες εσύ με τον πατέρα μου τώρα μένει ο γιος σου ο Κωστής και να της πεις όλη την ιστορία που σου είπα και ακόμη, αν έλθετε ξανά εκδρομή στον Πόντο να μου φέρεis και τη μάνα μου γιατί εμένα δεν μου επιτρέπουν, δεν μου δίνουν άδεια να έλθω στην Ελλάδα. Αφού πέρασαν οι μέρες οι εκδρομείς ήλθαν στην Ελλάδα. Το παιδί ήλθε και πήγε στη γιαγιά Βασιλική, της είπε όλα όσα είδε, όσα έμαθε στο χωριό της και ότι στο σπίτι της μένει ο γιος της ο Κωστής.

Τον άλλο χρόνο έγινε ξανά εκδρομή από Πόντιους περίπου στα ίδια μέρη. Η γιαγιά Βασιλική ήταν πολύ μεγάλη γυναίκα. Δεν μπορούσε να ταξιδέψει τόσο μακριά και έκανε κάτι άλλο. Θα πήγαινε όμως το παιδί αυτό πάλι εκδρομή στον Πόντο.

Η γιαγιά Βασιλική είπε τώρα στο παιδί αυτό να πάει πάλι στο γιο της τον Κωστή και να του πει ότι στο τζάκι στη δεξιά μεριά είχα κάνει μια τρύπα στον τοίχο και εκεί έκρυψα όλα τα χρυσαφικά μου, γιατί πίστευα ότι κάποτε θα ξαναγύριζα στο σπίτι μου στον Πόντο. Πέστο στον Κωστή να τα βρει και να μου τα φέρεις. Μάλιστα η γιαγιά έκανε μία κατάσταση, τι

είχε κρύψει στον τοίχο δίπλα από το τζάκι.

Με τη νέα εκδρομή το παιδί πήγε βρήκε τον Κωστή, του είπε αυτά που του είπε η μάνα του.

Ο Κωστής τότε συνέστησε στο παιδί να μην πει σε κανέναν ότι έρχεσαι σε μένα γιατί είναι επικίνδυνη η συνάντησή μας. Επειδή έχω δυο (2) γιους που

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΝΤΕΛΛΗ*

είναι ανώτεροι αξιωματικοί στον τουρκικό στρατό. Όσο για το θέμα της μάνας μου θα έλθεις αύριο το βράδυ να με βρεις, αφού κοιτάξω να βρω τα πράγματα της μάνας να σου τα δώσω όπως σου το είπε.

Την άλλη μέρα το βράδυ πήγε το παιδί στον Κωστή για να πάρει τα χρυσαφικά της γιαγιάς. Από την κατάσταση που είχε κάνει η γιαγιά έλειπε μόνο ένα πράγμα –ο Μεγάλος Σταυρός. Τότε το παιδί είπε ότι κάτι λείπει από όσα γράφει η γιαγιά. Ο Κωστής τότε είπε: Ναι, λείπει ο Μεγάλος Σταυρός, τον οποίο φοράω και αμέσως τον έδειξε στο παιδί ότι πράγματι το φορούσε.

Πέστο στη μάνα μου, που δεν μπορώ να την ιδώ και να την αγκαλιάσω όπως έκανε εκείνη όταν εγώ ήμουνα μικρός, ότι το σταυρό θα τον φοράω πάντα.

Όταν γύρισαν οι εκδρομείς πήγε το παιδί στη γιαγιά Βασιλική και είπε σε αυτή όλα όσα είπανε με τον Κωστή, της έδωσε τα χρυσαφικά της εκτός

από το μεγάλο Σταυρό. Η γιαγιά Βασιλική ευχαριστήθηκε πολύ για τα πράγματά της και για τον Κωστή, που ζει το τελευταίο τους παιδί, που φοράει το σταυρό της που ήταν ενθύμιο, δώρο του άνδρα της από την εποχή του γάμου της.

Η γιαγιά Βασιλική που έμαθε για το τελευταίο της παιδί τον Κωστή ότι ζει και μένει στον Πόντο στο πατρικό σπίτι, έφυγε από τη ζωή σε μεγάλη ηλικία, χωρίς να δει το παιδί της τον Κωστή.

Τέτοιες αληθινές ιστορίες διηγούνται από μεγάλους ανθρώπους του Πόντου, γιατί έζησαν από κοντά τα γεγονότα και τις σφαγές των Ποντίων και άλλων Ελλήνων της Μικράς Ασίας από τον τουρκικό στρατό.

* Ο κ. Δημήτρης Ντελλής από την Ιτέα, ογδοηκοντούτης, περνάει τα καλοκαίρια του στο χωριό. Εργάστηκε στην Αθήνα με οικονομικά. Εκεί ζουν και εργάζονται τα παιδιά του. Ο ίδιος ασχολείται και με τη ζωγραφική. Σε νοβοπάν και με φυσικά χρώματα ζωγράφισε πέντε θέματα και τα δώρισε στο περιοδικό μας. Καταρράκτης, γεφύρι, παραλία, λίμνη με νούφαρα και Αρχιμήδης (μη μου τους κύκλους τάραττε). Τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα και ευχόμαστε υγεία και χαρά. Ο ίδιος μας έστειλε και δύο κείμενα. Το πρώτο αφορά την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας στην Εκκλησία Κοίμησης της Θεοτόκου Ιτέας και το δεύτερο την Μικρασιατική καταστροφή του 1922. Δημοσιεύουμε το δεύτερο που είναι και συγκινητικό.

Σ.Ε.

ΕΛΙΝΑ Ξ. ΒΟΥΡΔΑ
Χειρουργός Οφθαλμίατρος

Μετεκπαιδευθείσα στην παιδοοφθαλμολογία
και τις παθήσεις βυθού στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο
Cambridge, M. Βρετανία

Λέχεται καθημερινά: 9.00-13.30 πρωί και 18.00-20.30 απόγευμα.
Τετάρτη απόγευμα και Σάββατο πρωί με ραντεβού

Πλ. Νότη Μπότσαρη 5, 1ος όροφος, Ιωάννινα
Τηλ. 26510 30003, Κιν. 6947 998847
email: elvourda@hotmail.com

Πολλές προσδοκίες δημιουργούν οι εξαγγελίες Γ. Αμυρά – Σ. Ζαχαράκη

Η Ήπειρος ιδανικό... πεδίο για δράσεις «πράσινης» ανάπτυξης!

⇒ Υπογράφηκαν δύο διυπουργικές συμφωνίες για την προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού και την ανάδειξη των Γεωπάρκων UNESCO Συντήρηση ορεινών καταφυγίων προανήγγειλε ο Αλ. Καχριμάνης

Όλο και περισσότερο έδαφος κερδίζουν οι λεγόμενες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, με περιοχές στις οποίες αυτές έχουν «καλλιεργηθεί» να προσελκύουν αυξανόμενο αριθμό επισκεπτών, όχι μόνο Ελλήνων, αλλά και ξένων.

Η Ήπειρος αποτελεί, χάρη στο γεωγραφικό της ανάγλυφο, ιδανικό «πεδίο» για την ανάπτυξη ήπιων μορφών αναψυχής και είναι σαφές ότι ευνοείται από τους σχεδιασμούς της Κυβέρνησης να δώσει βάρος στο συγκεκριμένο τομέα με απώτερο στόχο την «πράσινη» ανάπτυξη. Προς αυτή την κατεύθυνση ένα μεγάλο βήμα έγινε με την υπογραφή δύο πολύ σημαντικών διυπουργικών συμφωνιών οι οποίες ανακοινώθηκαν το Σάββατο, με φόντο τα βουνά του Ζαγορίου, από τους Υφυπουργούς Περιβάλλοντος **Γιώργο Αμυρά** και Τουρισμού **Σοφία Ζαχαράκη**. Η μία αφορά σε δράσεις ανάπτυξης του οικότουρισμού και η άλλη στην προστασία και ανάδειξη των διεθνώς αναγνωρισμένων Γεωπάρκων, μεταξύ των οποίων είναι και αυτό του Βίκου – Αώου! Στη συνέντευξη τύπου που δόθηκε στο Μικρό Πάπιγκο, ανακοινώθηκε πως θα ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης η δημιουργία εθνικού δικτύου μονοπατιών και διαδρομών πεζοπορίας. Τομέας στον οποίο η Ήπειρος έχει ήδη κάνει μεγάλα βήματα!

Εναλλακτικός τουρισμός

Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, του υπουργείου Τουρισμού, της διανεΟοσις και του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής για τη διαμόρφωση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Οργάνωσης και Ανάπτυξης του Τουρισμού στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 και τον σχεδιασμό σειράς δράσεων που αποσκοπούν στην ανάδειξη τους υπεγράφη το Σάββατο στο Μικρό Πάπιγκο. Στόχος, όπως τονίστηκε, είναι η αναβάθμιση της σχε-

διαζόμενης δημόσιας πολιτικής, με επιστημονική τεκμηρίωση και υποστήριξη, καθώς οι προστατευόμενες περιοχές τα τελευταία χρόνια, με την άνοδο των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οικότουρισμού, τουρισμού υπαίθρου, τουρισμού περιπέτειας), αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στο πλαίσιο της γενικής αυτής προσπάθειας, ο Γιώργος Αμυράς ανακοίνωσε την ένταξη στο Ταμείο Ανάκαμψης της δημιουργίας εθνικού δικτύου με μονοπάτια και διαδρομές πεζοπορίας σε ολόκληρη τη χώρα, της αποκατάστασης αναβαθμίδων (Ξερολιθιές), της δημιουργίας και αναβάθμισης μουσειακών χώρων για τη φυσική ιστορία της Ελλάδας, της ψηφιοποίησης συλλογών, καθώς και της δημιουργίας εθνικού συστήματος και παρακολούθησης ειδών, βιοτόπων και προστατευόμενων περιοχών, συνολικού προϋπ/σμού 100 εκατ. ευρώ.

Ενίσχυση Γεωπάρκων

Στο μεταξύ, για πρώτη φορά, το υπουργείο Περιβάλλοντος μαζί με τον ΟΦΥΠΕΚΑ αναλαμβάνουν την προστασία και οικονομική υποστήριξη των πέντε αναγνωρισμένων Ελληνικών Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO, την προώθηση των δράσεών τους και την αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων, με στόχο την κάλυψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη διεθνή αναγνώρισή τους. Οι περιοχές οι οποίες φιλοξενούν τα Γεωπάρκα μπορούν να αξιοποιηθούν και να προβληθούν ως περιοχές διεθνούς σημασίας για την γεωλογική και φυσική τους κληρονομιά και να αποτελέσουν προορισμούς βιώσιμης ανάπτυξης.

Για την Ήπειρο το θέμα είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς φιλοξενεί ένα από τα πέντε αναγνωρισμένα Γεωπάρκα της UNESCO, αυτό του Βίκου-Αώου με τμήμα του Εθνικού Πάρκου της Βόρειας Πίνδου.

Αμυράς-Ζαχαράκη

Σε δηλώσεις του ο Γ. Αμυράς, αφού ευχαρίστησε την Υφυπουργό Τουρισμού για την παραγωγική συνεργασία, δήλωσε πως «πορευόμαστε με πλοηγό την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, ώστε αν

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΩΣΤΑ ΑΓΟΡΗ

αναδειξουμε τις φυσικές ομορφιές της χώρας και να δώσουμε κίνητρα στις τοπικές κοινωνίες για πράσινη επιχειρηματικότητα και τη μετάβασή τους στη βιώσιμη οικονομική δραστηριότητα».

Η Σοφία Ζαχαράκη από την πλευρά της επισήμανε πως «έχει φθάσει η στιγμή να αναθεωρήσουμε το τουριστικό μας μοντέλο, να ξεπεράσουμε απαρχαιωμένες αντιλήψεις και πρακτικές. Η προώθηση των ειδικών μορφών ήπιου τουρισμού και του οικότουρισμού αποτελούν για εμένα απόλυτη προτεραιότητα και στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί». Έκανε δε γνωστό ότι θα αναπτυχθεί συνεργασία με το υπουργείο Παιδείας προκειμένου να γίνουν εκπαιδευτικές εκδρομές απ' όλη την Ελλάδα στο Γεωπάρκο Βίκου-Αώου, γεγονός που θα έχει και μακροπρόθεσμα τουριστικά οφέλη για την περιοχή και προανήγγειλε επιμορφωτικά προγράμματα για θεματικές ενότητες του τουρισμού, χρηματοδοτούμενα μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης.

Προς «πράσινη» οικονομία

Η Γενική Γραμματέας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών, Αλεξάνδρα Σδούκου, δήλωσε ότι «η προστασία του περιβαλλοντικού πλούτου και του φυσικού τοπίου της χώρας μας αποτελούν προτεραιότητα για το υπουργείο Περιβάλλοντος. Η ανάδειξη των ιδιαίτερων φυσικών χαρακτηριστικών κάθε περιοχής, όπως τα ξεχωριστά βουνά μας και τα μονοπάτια, σε συνδυασμό με ήπιες και βιώσιμες μορφές ανάπτυξης, βρίσκονται

στο επίκεντρο της στρατηγικής της Κυβέρνησης για τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία».

Ο Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, **Κων. Αραβώσης**, έδωσε έμφαση στη σημασία των Γεωπάρκων επισημαίνοντας ότι «η ένταξη στο Δίκτυο των Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO πέντε περιοχών της χώρας μας αποτελεί μεγάλη επιτυχία, διότι δίνει ώθηση στην επανεκκίνηση της οικονομικής ανάπτυξης των περιοχών με φιλικές προς το περιβάλλον παραγωγικές δραστηριότητες».

Η Πρόεδρος του ΟΦΥΠΕΚΑ, **Μαρία Παπαδοπούλου** έκανε λόγο για την έναρξη υλοποίησης δύο εξαιρετικά σημαντικών δράσεων για την προστασία και βιώσιμη ανάπτυξη των προστατευόμενων περιοχών της χώρας.

Συντήρηση καταφυγίων

Ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, **Αλέκος Καχριμάνης** που ήταν παρών στη συνέντευξη τύπου σημείωσε πως «ο οικότουρισμός και η βιώσιμη ανάπτυξη θα επιτευχθεί με φρέσκες ιδέες και συνεργασία». Προανήγγειλε δε τη συντήρηση ορεινών καταφυγίων της περιοχής μας, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά μάλιστα σε εκείνο της Κατάρας πάνω από το Μέτσοβο, ενώ μίλησε και για το δίκτυο μονοπατιών σε όλη την Ήπειρο, από Γράμμο μέχρι Τζουμέρκα, που έχει αποκτήσει πλέον πλήρη σήμανση, κάτι που βοηθάει πολύ τους περιπατητές.

Ο Δήμαρχος Ζαγορίου **Γιώργος Σουκουθέλος** μίλησε με ιδιαίτερα θερμά λόγια για την πρωτοβουλία συντήρησης και ανάδειξης των μονοπατιών, επισημαίνοντας πως «το Ζαγόρι είναι γεμάτο μονοπάτια, τα οποία χρησιμοποιούσαν οι πρόγονοί μας για να μεταφέρονται από χωριό σε χωριό και ήρθε η ώρα να αξιοποιηθούν τουριστικά». Στη συνέντευξη τύπου παραβρέθηκαν επίσης οι βουλευτές Ιωαννίνων της ΝΔ **Σταύρος Καλογιάννης** και **Μαρία Κεφάλα**.

(«Πρωινός Λόγος» 8-6-21)

ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΧΙΛΙΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

(Από το αρχείο του Τσεργγογιάννη-Μπακρού Θεοδώρου)
Συντ/χου δασκάλου

Ο φακός της τότε... Εποχής (26-7-1957) κατέγραψε καθαρά, (κατόπιν εντολής του φωτογράφου, που τους προέτρεψε να μείνουν ακίνητοι και να χαμογελάσουν) αυτή τη φωτογραφία, για να κρατηθεί έτσι για πάντα.... ένα όμορφο κομμάτι της ζωής στο «ΖΑΓΟΡΙ» μας, να κρατηθεί για πάντα μία θύμηση, μία ανάμνηση για τη «Χρυσή παρέα των Νέων Μονοδενδρίου».

Μέσα απ' αυτή την δραστηριότητά μας, προσπαθούμε όχι για την προβολή των προσώπων της φωτογραφίας, αλλά για το ξεκίνημα μίας συζήτησης για τα περασμένα μίας κουβέντας για αυτούς τους ανθρώπους που πέρασαν απ' αυτόν τον τόπο και άφησαν τα ίχνη τους, πάνω του.

ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΡΑ. Όρθιοι αριστερά:

1) Ένας φίλος... 2) Ένας άλλος φίλος 3) Σφάγγος Κώστας 4) Μουδόπουλος Σταύρος 5) Τσεργγογιάννης-Μπακρός Θεόδωρος 6) Λαδιάς Γεώργιος (Γάκης) μόλις φαίνεται 7) η Παγώνα Αθανασίου 8) Μπαλάσκας Ιωάννης, 9) Μία φίλη... 10) Βάντζος Πολυδεύκης 11) Στέα Ελισσάβετ, 12) Πανταζής Λεωνίδας 13) ... μία φίλη... 14) Σάββας Θεοδώρου, 15) Άγγελος Κίτσος, 16) Στύλος Γιώργος, 17) Στέφανος Βάντζος (Τσέτσιος). Έτσι τον λέγαμε... χαϊδευτικά.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΙΡΑ: Καθιστοί

1) Λούλα Δάνου, 2) ... μία φίλη, 3) Αρμονία Σακελαρίου (μόλις φαίνεται, 4) Πανταζή Αθηνά, 5) Φρόσω Γκοδίμη, 6) ... Μαίρη... (κόρη Ελισσάβετ Στέα), 7) Κίτσου Αίγλη, 8) Λίτσα Δάνου, Θεόδωρος (31-5-2021).

Υ.Γ. Όποιος θυμηθεί τα ονόματα των φίλων της φωτογραφίας ας μας τα γνωρίσει μέσω... της εφημερίδας μας... «Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

Μία παράσταση σε συμπαραγωγή του ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων

Ευριπίδη «Βάκχες» από τη Νικαίτη Κοντούρη

Θα κάνει πρεμιέρα 16 Ιουλίου στο υπ. Θέατρο Ε.Η.Μ.

Η τραγωδία του Ευριπίδη «Βάκχες», ένα από τα κορυφαία κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, σε σκηνοθεσία της καταξιωμένης Γιαννιώτισσας Νικαίτης Κοντούρη θα κάνει πρεμιέρα στις 16 Ιουλίου στο υπαίθριο Θέατρο της Ε.Η.Μ. Πρόκειται για συμπαραγωγή του ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων, η οποία θα παρουσιαστεί στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου, στα μέσα Αυγούστου.

Η υπόθεση. «Τελετουργία της συγκίνησης, του συναισθήματος, του μένους και του παραλόγου μπορούν να χαρακτηριστούν οι Βάκχες του Ευριπίδη». Έτσι ορίζει η Νικαίτη Κοντούρη την ανεξάντλητη τραγωδία του Ευριπίδη.

Ο Διόνυσος καταφθάνει στη Θήβα, την πατρίδα της μητέρας του, έχοντας μαζί του τις πιστές του ακολούθους, για να επιβάλει τη δική του Θρησκεία και να τιμωρήσει όλους όσους είναι εμπόδιο στο δρόμο του, τολμώντας να τον αμφισβητήσουν. Διαβρώνει ακόμα και την ιερή σχέση μάνας-γιου, εμψυώνοντας τη θεϊκή του Μανία στις γυναίκες της Θήβας. Με την βίαιη επιβολή της νέας θρησκείας, επιφέρεται η ισοπέδωση του Βασιλικού Οίκου της πόλης των Θηβών. Οι εναπομείναντες ήρωες της τραγωδίας αναγκάζονται να πάρουν το δρόμο της εξορίας.

Οι συντελεστές. Μετάφραση **Γιώργος Χειμωνάς**. Σκηνοθεσία **Νικαίτη Κοντούρη**. Σκηνικά-Κοστούμια **Λουκία Μινέτου**. Κίνηση **Ανδρονίκη Μαραθάκη**. Φωτισμοί **Νίκος Σωτηρόπουλος**. Δραματουργία **Μάνος Λαμπράκης-Νικαίτη Κοντούρη**. Βοηθός σκηνοθέτη **Θάλεια Γρίβα**. Επιστημονική Σύμβουλος **Κατερίνα Διακουμοπούλου**. Διεύθυνση παραγωγής **Σταμάτης Μουμουλίδης**. Ερμηνεύουν οι: **Άκης Σακελλαρίου, Οδυσσέας Παπουλιόπουλος, Ιωάννα Παππά, Δημήτρης Πετρόπουλος, Κωνσταντίνα Τάκαλου και Κωνσταντίνος Ασπιώτης**.

ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΗΣ UNESCO

Με ορίζοντά τον Ιανουάριο η κατάθεση του φακέλου

Στο τέλος του καλοκαιριού εκτιμάται ότι θα είναι έτοιμος ο φάκελος υποψηφιότητας του Ζαγορίου στα πολιτιστικά τοπία της UNESCO και θα κατατεθεί σε πρώτη φάση τον ερχόμενο Σεπτέμβριο. Μετά την επεξεργασία του και αφού ληφθούν υπόψη τυχόν σχόλια από τις αρμόδιες επιτροπές της UNESCO, θα κατατεθεί οριστικά τον Ιανουάριο του 2022 για την τελική αξιολόγηση.

Αυτό προέκυψε από τη διαδικτυακή συνάντηση εργασίας για την πορεία της σύνταξης και την υποβολή του φακέλου υποψηφιότητας, που πραγματοποιήθηκε την Τρίτη μεταξύ εκπροσώπων του δήμου Ζαγορίου, του υπουργείου Πολιτισμού και της UNESCO, και αποφασίστηκε να διοργανωθεί ημερίδα ενημέρωσης στο Ζαγόρι κατά την καλοκαιρινή περίοδο, λαμβάνοντας πάντα υπόψη την γενικότερη κατάσταση των μέτρων που θα ισχύουν αναφορικά με την πανδημία covid-19.

Στη συνάντηση παραβρέθηκαν από τον δήμο Ζαγορίου –εκτός του δημάρχου– ο αντιδήμαρχος ι. Τσαπάρης και ο γενικός γραμματέας κ. Μπαμπασίκας, από το υπουργείο Πολιτισμού η προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Ε. Γερούση, η προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς Στ. Φωτοπούλου και ο προϊστάμενος του Τμήματος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεσμών Ι. Δρίνης, και από την «Ήπειρος Α.Ε.» οι Χ. Παπαϊωάννου, Γ. Κιτσάκη, Α. Σταγκίκας και ο διευθυντής Γ. Θεοχάρης.

Το Ζαγόρι στο Δίκτυο «Natura 2000»

Κάθε χρόνο, την 21η του Μαΐου εορτάζεται σε ολόκληρη την Ευρώπη η «Ημέρα Natura 2000» προς τιμήν του Δικτύου που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το «Natura 2000» ιδρύθηκε το Μάιο του 1992 και αποτελεί ένα σύνολο περιοχών οι οποίες φιλοξενούν σπάνια και απειλούμενα με εξαφάνιση είδη και οικοσυστήματα, με σκοπό την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Αποτελεί το μεγαλύτερο στον κόσμο Δίκτυο προστατευόμενων τόπων και σήμερα αριθμεί περί τις 28.000 ενταγμένες χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων και υπερπόντιων εδαφών των κρατών-μελών.

Στη χώρα μας, το Δίκτυο «Natura 2000» απαρτίζεται από 446 προστατευόμενες περιοχές που καλύπτουν το 28% της χερσαίας και το 20% της θαλάσσιας έκτασής της. Ως ποσοστό επί του συνολικού εδάφους της, η Ελλάδα βρίσκεται σχεδόν 10 μονάδες πάνω από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό Μέσο Όρο, λόγω του χαμηλότερου επιπέδου εντατικής χρήσης γης αλλά και των μικρότερων ρυθμών ανάπτυξης. Ο σπάνιος φυσικός πλούτος της χώρας μας και η βιοποικιλότητά της θεωρούνται από τα υψηλότερα στην Ευρώπη και τη λεκάνη της Μεσογείου. Κάθε 6 μήνες, το Δίκτυο εκδίδει Δελτίο Τύπου το οποίο αναρτάται στην επίσημη ιστοσελίδα της Ε.Ε., άμεσα διαθέσιμο σε όλους τους πολίτες. Από εκεί μπορούν να αντληθούν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με ζητήματα που αφορούν στις ενταγμένες περιοχές ή και όσες τελούν σε υπό ένταξη καθεστώς.

Ολόκληρη σχεδόν η περιοχή του Ζαγορίου βρίσκεται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου της Βόρειας Πίνδου, το οποίο ιδρύθηκε μόλις το 2005, αποτελεί σύνθεση των Εθνικών Δρυμών Βίκου-Αώου και της Βάλια Κάλντα και είναι το μεγαλύτερο από τα 17 που διαθέτει η χώρα

μας με έκταση σχεδόν 2.000 τ. χλμ. Ο αντίστοιχος φορέας διαχείρισής του, ένας από τους 35 που έχουν συσταθεί γι' αυτό το σκοπό εντός της ελληνικής επικράτειας, έχει τις διοικητικές του υπηρεσίες στους Ασπράγγελους που αποτελούν και Έδρα του Δήμου Ζαγορίου, ενώ διαθέτει Κέντρα Πληροφόρησης στο ίδιο χωριό, το Πάπιγκο και τη Βοβούσα. Παραμένει πάντως ένας γνωμοδοτικός φορέας για τις περιοχές τις οποίες διαχειρίζεται. Η οικολογική αξία του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου αναγνωρίζεται διεθνώς και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στη μεγάλη του έκταση περιλαμβάνονται 2 προϋπάρχοντες Εθνικοί Δρυμοί (Βίκου-Αώου και Βάλια Κάλντα) αλλά κι ένα σημαντικό τμήμα του Γεωπάρκου Βίκου-Αώου, ενός από τα μόλις 5 που διαθέτει η χώρα.

Με το κλίμα του Ζαγορίου να ακροβατεί ανάμεσα στο Μεσογειακό και το Μεσευρωπαϊκό, η ιδιαίτερη γεωμορφολογία της περιοχής με το πολυσχιδές ανάγλυφο, η ποικιλία υψομέτρων που κυμαίνονται από τα 400 ως τα 2.500 μέτρα, καθώς και η από χιλιετίες ανθρώπινη παρουσία με τις παρελκόμενες δραστηριότητές της, συνέβαλαν καθοριστικά στη δημιουργία ενός οικοσυστήματος πραγματικά μοναδικού, πλούσιου σε χλωρίδα και πανίδα. Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ακόμα συστηματικές μελέτες, υπολογίζεται ότι η χλωρίδα του Ζαγορίου αποτελείται από 2000 περίπου είδη (κάποια εκ των οποίων δε φύονται πουθενά αλλού στον πλανήτη), ενώ η πανίδα του αριθμεί περισσότερα από 260 είδη πτηνών, θηλαστικών, ερπετών, αμφιβίων και ψαριών (ο αντίστοιχος αριθμός για την ελληνική επικράτεια ανέρχεται σε 700 είδη – υπολογίζονται μόνο τα ψάρια των γλυκών νερών). Εδώ απαντώνται και ορισμένα που τυγχάνουν ιδιαίτερης φροντίδας διεθνώς, αφού οι πληθυσμοί τους έχουν μειωθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια και πλέον

απειλούνται με εξαφάνιση. Από τα 15.000 περίπου επιβεβαιωμένα είδη της Ευρώπης απειλούνται άμεσα τα 1700 ενώ έχουν «χαθεί» 36 μόλις την τελευταία δετία. Οι σημαντικές αλλαγές στις χρήσεις γης, η υπερεκμετάλλευση, η ρύπανση και η κλιματική αλλαγή οδηγούν στην απώλεια της βιοποικιλότητας, η οποία με τη σειρά της επηρεάζει την επιβίωση του ίδιου του ανθρώπου.

Του Μιχάλη Γρ. Κόκκορου

Αναφορικά με τις δράσεις που επιχειρούνται σχετικά, τα κράτη-μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι δεν υφίσταται υποβάθμιση οικοτόπων ή όχληση ειδών στις προστατευόμενες περιοχές, θεσπίζοντας μέτρα προστασίας, διαχείρισης και ελέγχου της κατάστασης των προστατευόμενων ειδών και των οικοτόπων στο σύνολό τους. Απορρέουν λοιπόν συγκεκριμένες υποχρεώσεις εκ μέρους των χωρών-μελών για τις περιοχές «Natura 2000» και συγκεκριμένα:

α) Η λήψη θετικών μέτρων για τη διατήρηση ή και αποκατάσταση των συγκεκριμένων οικοτόπων και ειδών με σκοπό την καλύτερη διατήρησή τους και

β) Η αποτροπή δραστηριοτήτων που θα μπορούσαν να ενοχλήσουν κάποια είδη ή να καταστρέψουν οικοτόπους

Διαχρονικά, οι έννοιες της ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος θεωρούνται από αντικρουόμενες μέχρι και απολύτως ανταγωνιστικές. Στο πρόσφατο παρελθόν, τόσο στην Ελλάδα όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, υπήρξαν έντονα φαινόμενα απαγορεύσεων οποιασδήποτε ανθρώπινης δραστηριότητας εντός περιοχών που θεωρήθηκαν «προστατευόμενες». Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχει καταστεί σαφές ότι οι «στείρες» απαγορεύσεις οδηγούσαν στη δημιουργία κλειστών συστημάτων όπου η βιοποικιλότητα διατηρείται ως μουσειακό έκθεμα, ενώ παράλληλα η

παύση της ανθρώπινης δραστηριότητας που λάμβανε χώρα για αιώνες είχε αρνητικές επιπτώσεις για τα οικοσυστήματα.

Η προσέγγιση αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι δεν αποκλείει –αλλά αντιθέτως– ενθαρρύνει τις βιώσιμες μορφές δασοκομίας και αειφορικής εκμετάλλευσης των δασικών εκτάσεων, κτηνοτροφίας, μελισσοκομίας, αλιείας, γεωργίας και τουρισμού. Έτσι, το Δίκτυο «Natura 2000» διασφαλίζει ένα μακρόπνοο μέλλον για τους ανθρώπους που ζουν στις εν λόγω περιοχές και βασίζονται στις συγκεκριμένες δραστηριότητες για να επιβιώσουν.

Τα Αιολικά Πάρκα εντός περιοχών «Natura 2000»

Μια επένδυση που συνεχώς κερδίζει έδαφος στη χώρα μας είναι η εγκατάσταση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) με την αντίστοιχη Ρυθμιστική Αρχή της (ΡΑΕ) να έχει δεχτεί αιτήσεις χορήγησης αδειών έργων που καλύπτουν το διπλάσιο των εγχώριων αναγκών (η σχετική πλατφόρμα «έκλεισε» τον περασμένο Δεκέμβρη στις 1857 αιτήσεις για μονάδες συνολικής ισχύος 45,5 GW). Την τιμητική τους στον πυρετό των επενδύσεων σε ΑΠΕ έχουν τα Αιολικά Πάρκα, με τους ενδιαφερόμενους να έχουν καταθέσει αιτήσεις για τη δημιουργία χιλιάδων ανεμογεννητριών σε ολόκληρη την επικράτεια, ακόμα και εντός προστατευόμενων περιοχών. Μια από τις αιτήσεις που έχουν κατατεθεί, αφορά στην εγκατάσταση πάρκου ανεμογεννητριών στην καρδιά του Εθνικού Πάρκου της Βόρειας Πίνδου, από τη Βοβούσα μέχρι τη λίμνη πηγών Αώου. Το γεγονός καταδεικνύει την προχειρότητα με την οποία αντιμετωπίζεται η νέα αυτή επιχειρηματική δραστηριότητα, χωρίς σοβαρή μελέτη και συναίνεση εκ μέρους των τοπικών φορέων και κοινωνιών.

Τα Αιολικά Πάρκα δεν πρέπει να «δαίμονοποιούνται» καθώς

Το Ζαγόρι στο Δίκτυο «Natura 2000»

αποτελούν μια «καθαρή πηγή» ενέργειας, κάτι που σημαίνει ότι δεν εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους, όπως συμβαίνει με τα ορυκτά καύσιμα που χρησιμοποιούμε κυρίως. Τα επόμενα χρόνια λοιπόν, αναμένεται ότι θα συμβάλουν σημαντικά ως προς την αναχαίτιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη ενώ είναι και λιγότερο κοστοβόρα. Παράλληλα όμως, η ίδια η φύση επιτυγχάνει –μέσω των δασών της– να απορροφά το διοξείδιο του άνθρακα που εκπέμπεται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Εγείρεται λοιπόν ένα σημαντικό ζήτημα που δεν είναι η λειτουργία των ΑΠΕ, η οποία είναι επιβεβλημένη, αλλά της ορθής και μελετημένης χωροθέτησής τους, έτσι ώστε η εγκατάστασή τους να μην αποβεί αρνητική για το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα.

Δεν υπάρχει λοιπόν δίλημμα «ναί ή όχι» –κάτι που απαντήθηκε μόλις– σε ότι αφορά τις ανεμογεννητρίες αλλά γεννάται το ερώτημα «πού και πόσες». Πάνω σ' αυτό, απάντηση έρχεται να δώσει μετά από έρευνά της, ομάδα επιστημόνων (μηχανικών και βιολόγων) με επικεφαλής το Τμήμα Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Βάσει της εργασίας της, η ομάδα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το 58,6% των χερσαίων εδαφών της χώρας πρέπει να αποτελούν μια ζώνη αποκλεισμού από τέτοιες εκτάσεις έργα, καθώς περιλαμβάνουν οικολογική ευαίσθητες περιοχές και τοπία, συμπεριλαμβανόμενα ασφαλώς και τις περιοχές του Δικτύου «Natura 2000».

Αντίθετα, στο υπόλοιπο 41,4% των χερσαίων εδαφών, οι επενδύσεις σε ΑΠΕ πρέπει να ενθαρρύνονται και οι διαδικασίες για την κατασκευή τους να επιταχύνονται. Η κατάλληλη χωροθέτηση θα αμβλύνει αφενός τις κατά τόπους κοινωνικές αντιδράσεις και αφετέρου μπορεί να συμβάλει ως προς την εξάλειψη του «παράδοξου» της σημερινής συνθήκης που επι-

σπεύδει την απώλεια της βιοποικιλότητας για την επίτευξη κλιματικών στόχων μέσω της ανάπτυξης των ΑΠΕ.

Οι αρνητικές επιπτώσεις από τη δημιουργία Αιολικών Πάρκων στις προστατευόμενες περιοχές μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

– Οι απαιτούμενες εκχερσώσεις θα οδηγήσουν σε «πιέσεις» ή και την οριστική απώλεια σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας.

– Για κάθε ανεμογεννήτρια απαιτούνται τόνοι σιδήρου οπλισμού, 500 κυβικά μέτρα μπετόν και τσιμεντένια επιφάνεια πλέον των 100 τ.μ., με ότι αυτό συνεπάγεται.

– Δημιουργούνται χιλιόμετρα νέων δρόμων –χωρίς άλλη χρησιμότητα– με το περιβάλλον να υφίσταται περαιτέρω επιβάρυνση.

Ειδικότερα σε ότι αφορά την περιοχή του Ζαγορίου, η εγκατάσταση Αιολικών Πάρκων αναμένεται να δημιουργήσει τα παρακάτω προβλήματα:

– Η κτηνοτροφία, η οποία αποτέλεσε για αιώνες βασική δραστηριότητα των κατοίκων της περιοχής (και που δύναται να αποτελέσει σημαντικότατο πυλώνα ανάπτυξης και στο μέλλον) περιορίζεται σημαντικά, καθώς μια ακτίνα αρκετών εκατοντάδων μέτρων από τις ανεμογεννήτριες ορίζεται ως «ζώνη αυστηρής επιτήρησης και απαγόρευσης».

– Πλήττεται η μελισσοκομική δραστηριότητα, η οποία επίσης μπορεί να αποτελέσει πυλώνα ανάπτυξης, ενώ και η επικονίαση των φυτών θα καταστεί προβληματική.

– Πλήθος πουλιών και ζώων εκτοπίζονται ή αποκτώνται από τα ενδιαιτήματά τους.

– Το μικροκλίμα της περιοχής επηρεάζεται (αντιμετωπίζει κυρίως σημαντικές μεταβολές στα επίπεδα υγρασίας) και μαζί του επηρεάζεται και η βιοποικιλότητά της.

– Οι ανεμογεννήτριες μπορούν να φτάσουν μέχρι και τα 150 μέτρα ύψους ενώ παράλληλα δημιουργούνται υποσταθμοί

και γραμμές μεταφοράς αλλοιώνοντας το τοπίο. Χάνεται έτσι το απόλυτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της διαφοροποίησης έναντι άλλων τουριστικών προορισμών. Ο τουρισμός αποτελεί τον κεντρικό πυλώνα ανάπτυξης του Ζαγορίου σήμερα και ο επισκέπτης αναζητά ακριβώς αυτό το φυσικό τοπίο με τις ελάχιστες και απολύτως απαρτίτες ανθρώπινες παρεμβάσεις, τις συνυφασμένες με τον περιβάλλοντα χώρο.

– Αβεβαιότητα σε ότι αφορά την ένταξη της περιοχής στον κατάλογο των μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO, γεγονός που πρέπει να αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα για τους κατοίκους και τους τοπικούς φορείς.

Πάνω στο τελευταίο, με χαρά υποδέχομαι την πρωτοβουλία «Ζαγόρι-UNESCO 40» που προωθεί αυτό το εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα για τον τόπο μας.

Μόλις το φετινό Μάρτιο ψηφίστηκε από την Ολομέλεια της Βουλής το νέο πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, με το Άρθρο 219 να αναφέρεται στον καθορισμό υπο-περιοχών ήπιας ανάπτυξης, ανοίγοντας το δρόμο για την αποσπασματική ή τμηματική προστασία περιοχών στο Δίκτυο «Natura 2000» με γνώμονα επενδυτικά σχέδια. Με τη σειρά του, αυτό ήρθε να λειτουργήσει σχεδόν «συμπληρωματικά» στο νέο «Περιβαλλοντικό Νόμο 4685» του 2020, ο οποίος απλοποιεί τις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις, με έμφαση στη μεγάλη μείωση του χρόνου για άδειες που σχετίζονται με τις ΑΠΕ. Τα ανωτέρω, σε συνδυασμό με την επιστολή που είχε αποσταλεί προς το αρμόδιο Υπουργείο (ΥΠΕΝ) από την Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας (ΕΛΕΑΤΕΝ) ήδη από το 2017, δημιουργούν το αίσθημα ότι ο πυρήνας της πολιτικής μας ζωής εξακολουθεί να στηρίζεται σε πελατειακές σχέσεις.

Τα όσα προβλέπονται σε παραγράφους του Άρθρου 219 συχνά έρχονται σε αντίθεση με

ότι προβλέπει η ενωσιακή αλλά και η εθνική νομοθεσία για τις περιοχές του Δικτύου «Natura 2000». Εξάλλου, η χώρα μας έχει καταβάλει σε πρόστιμα περισσότερα των 100 εκ. Ευρώ μόνο κατά την δετία 2014-2018 επί παραβάσεων της Κοινοτικής Νομοθεσίας για το περιβάλλον. Στην Ε.Ε. των 27, η Ελλάδα κατέχει τη 2η και καθόλου τιμητική θέση, πίσω μόνο από την Ισπανία. Και είναι περιττό να αναφερθεί εκτενώς το γεγονός ότι τα όποια «οφέλη» των ατασθαλιών καρπώνονται λίγοι αλλά όταν έρχεται ο λογαριασμός καλούμαστε να τον πληρώσουμε όλοι μαζί. Κι ενώ οι καταγγελίες εις βάρος της χώρας μας δεν είναι λίγες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει παραπέμψει την Ελλάδα σε δική ακριβώς γιατί δεν προστατεύει επαρκώς τη βιοποικιλότητα. Η απόφαση αυτή δεν έπρεπε ως «κεραυνός εν αιθρία» αφού η Επιτροπή στέλνει προειδοποιητικές επιστολές ήδη από το 2015 ζητώντας να εκπληρώσουμε τις σχετικές υποχρεώσεις μας απέναντι στις αναγνωρισμένες ως «προστατευόμενες περιοχές».

Προφανώς δε χρειάζεται «στείρα» κριτική, άρνηση και μηδενισμός αλλά σοβαρές προτάσεις προς αξιολόγηση, εμπειροστατωμένες μελέτες και εποικοδομητικός διάλογος. Εξάλλου, το Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου έχει λάβει ομόφωνη απόφαση για την κατασκευή Αιολικών Πάρκων εντός περιοχών «Natura 2000» και κατά προτεραιότητα σε οικολογικά υποβαθμισμένες περιοχές που βρίσκονται σε εγγύτητα με το οδικό δίκτυο. Ας μην ξεχνάμε ότι η ανάγκη για μετάβαση στην πράσινη ενέργεια είναι αναγκη και βασική αποστολή των ΑΠΕ είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Ας μην ακυρώνεται αυτή η σημαντική προσπάθεια με άστοχες χωροθετήσεις που μακροπρόθεσμα θα δημιουργήσουν περισσότερα προβλήματα απ' όσα καλούνται να επιλύσουν.

Μιχάλης Γρ. Κόκκορος

Η ατιθάσρευτη πανίδα

μερόν από ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως:

Πετρέλαιο

Διάρρηξη και ψαχούλευση των σπλάχνων της γης γι' ανεύρεση πετρελαίου. Σε περίπτωση ανευρέσεως και αντλήσεως ανασύρονται μαζί του και δηλητηριώδη αέρια όπως υδρόθειο, μονοξείδιο του άνθρακα, διοξείδιο του θείου κ.α. Ουσίες λίαν επικίνδυνες. Μια περιοχή, επομένως, με ακτίνα 10 περίπου χιλιομέτρων (σύμφωνα με συγκλίνουσες πληροφορίες), θεωρείται ακατάλληλη για κάθε ανθρώπινη προσέγγιση. Υπάρχουν οικόπεδα προς εκμετάλλευση με τις ανάλογες προδιαγραφές; Μπορεί να αντληθούν υποθαλάσσιες φλέβες; Προς το παρόν, τουλάχιστον, παραμένουμε δέσμοι των δομικών μας δυσχερειών.

Δασοξύλευση

Η χρήση βαρέων μηχανημάτων, σε σύγκριση με το παραδοσιακό-χειρωνακτικό— τρόπο, θεωρείται επιζήμια για την οικονομία, τη βιωσιμότητα και την αειφορία του δάσους.

Λοτομήσεις (αδρανών υλικών, αργολίθων, σχιστολίθων, μαρμάρων)

Παρομοίως, με δασοξύλευσεις, συν χρήση εκρηκτικών.

Έχουμε εδώ περιπτώσεις κατακρημνήσεως περίτεχνων γεωλογικών σχηματισμών (Οξυά Μονοδενδρίου-Ζαγορίου, χαράδρας Βίκου κ.α.), δίχως για τούτο να ιδρώνει το αυτί των αρμοδίων.

Καταστρέφονται, επίσης, μεγάλα τμήματα αισθητικού τοπίου, δίχως για τις φθορές αυτές, να τίθενται σε εφαρμογή οι προβλεπόμενες από τον νόμο μελέτες περιβαλλοντικής αποκαταστάσεως.

Ορεινοί Δρόμοι

Το εσκαπτικό αυτό ντελίριο, που αποσάρθρωσε κυριολεκτικά το ορεινό μας περιβάλλον, συνετελέσθη κατά παράβαση

της περιβαλλοντολογικής μας νομοθεσίας με κονδύλια της Ευρώπης (Ε.Ο.Κ), που αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της κτηνοτροφίας μας (Ν. Περί αξιοποίησης-προσεγγίσεως βοσκοτόπων, 1987). Ασχετως αν ύστερα, ποσό των κονδυλίων τούτων διολίσθησαν και προς άλλες κατευθύνσεις, προς ενίσχυση

του Φωκίωνα Ιωάν. Καψάλης

ση του ταμείου αρωγής απόρων κορασιδων!... Σήμερα, οι δρόμοι αυτοί, αντί να σφύζουν από κτηνοτροφία, όπου οι ψευδείς αριθμοί του επιδοτούμενου ζωικού της κεφαλαίου οργιάζαν κατά τα χρόνια της χολέρας (δεκαετία '80) είναι γεμάτα από κυνηγετικά οχήματα με τους φαιοπράσινους «ράμπο» να πυροβολούν ευγενώς σ' ότι λάχει στο οπτικό τους πεδίο.

Αιολικά Πάρκα

Είναι τόσο καταστρεπτικά για το φυσικό περιβάλλον, όσο και οι ορεινοί δρόμοι κι ακόμη φονικότερα. Αφού, για να στηθούν οι ξοβεργες και οι υπόλοιποι μηχανισμοί φαλκιδεύσεως και ομηρίας του ανέμου δημιουργείται, όπως και στους δρόμους, μια εκκαπτική υστερία δίχως προηγούμενο. Ως παράδειγμα για τούτο, τίθεται η οροσειρά «Κασιδάρη» (1.340 μ.), που μετετράπη ολόκληρη από Χάνι Δελβινάκι (Κεράσοβο)-Πωγωνίου έως εγγύς Δεσποτικού-Ζίτσης, μήκους περίπου 15 χιλιομέτρων σε Αιολικό Πάρκο. Στήθηκαν εκεί από τους επενδυτές και υπό τα υποκριτικά όμματα των κρατούντων «σοσιαλιστών» (2018), 28 ανεμογεννήτριες φερμένες από τη Δανία, επί εκτάσεως 4.500 στρεμμάτων. Είναι το πρώτο που κατασκευάζεται στην περιοχή μας, με ευρύ φάσμα αμφιβολιών, ως προς τη νομιμότητα των διαδικασιών, μυρίως στο ευρωπαϊκό τους σκέλος.

Έργο άκρως αντιπεριβαλλοντολογικό, ιδιαίτερα επικίνδυνο για τα πουλιά, τα οποία και προστατεύονται από τις Ειδικές

Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που συνθλίβονται πέφτοντας πάνω στο αόρατο φράγμα των στροβιλιζόμενων ανεμογεννητριών. Δεν βαριέσαι, το μόνο είδος που μετράει περιβαλλοντικά για μας είναι η πανίδα των οβοειδών, γιατί από κει παράγονται οι μπριζόλες και οι μοσχαρακεφαλές.

Όσο για την τύχη της οροσειράς, «Μαύρα κοράκια με νύχια γαμψά», (όπως χαρακτηριστικά λέει και το παλαιό αντάρτικο τραγούδι)...

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Α. Ενέργεια από καύση σκουπιδιών. Μέθοδος που χρησιμοποιείται στη Σουηδία για συνεχή ροή θερμού νερού.

Β. Ενέργεια από τη δίνη των θαλασσίων κυμάτων. Χρησιμοποιείται υπό της Ιαπωνίας, Νοτίου Αφρικής, Βορείου Κορέας, Αυστραλίας, Σκοτίας κ.α.

Αιολικά Πάρκα

— Ελεύθερα επί της νησιωτικής χώρας (κυρίως βραχονησίδες), ακτογραμμή, ερημονήσια).

— Σε ορεινά σημεία. Αρκεί εδώ να πληρούνται οι όροι της περιβαλλοντικής μας νομοθεσίας, συν τα προβλεπόμενα υπό των Γενικών και Ειδικών Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Θα πρέπει, επίσης, να υπάρχει χωροταξικό, καθώς, και μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και αποκαταστάσεως σε περίπτωση εγκαταλείψεως ημιτελούς εργολαβίας. Κι όλα αυτά ως ένα ύψος που δεν θα υπερβαίνει τα 1000 μ. Τι τα θέλετε τα ύψη; Τα μεγάλα ύψη είναι για τους Ολυμπίους Θεούς, τους αετούς και τους ορειβάτες. Οι υπόλοιποι στα κάτω πατώματα της οικουμένης! Ετσι κι έτσι, εδώ που φτάσαμε, το ωραίο και το υψηλό αφήνουν ανέγγιχτη την ψυχή μας. Μας έχει απορροφήσει, πια, η σαγήνη της αποστεωμένης ποταπότητας. Και μη ξεχνάτε, επιπλέον, πως έχετε την ιερά υποχρέωση να παραδώσετε τη Φύση στους επιγόνους σας, δίχως, κυρίως, τις απρεπείς και επίκαιρες «αναπτυξιακές» σας επεμβάσεις.

Φ.Ι. Καψάλης

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΣΕΡΒΑΡΙΟΥ (ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΥ) 1923-1970

Ιδρύθηκε το 1923. Διοικείται από 5μελές Διοικητικό Συμβούλιο, από 6 μελές Εποπτικό Συμβούλιο και από την Γενική Συνέλευση. Μέλη του οι Τσερβαριώτες που ήταν γεωργοί και είχαν κλήρο γης. Δικαιοδοσίες: «**Νοίκιαζε την κοινή γεωργική έκταση των συνταίρων στους κτηνοτρόφους για βοσκή. Έπαιρνε γεωργικά δάνεια από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος για την αγορά γεωργικών μηχανημάτων και καρπό για σπορά από την ίδια τράπεζα και την Ένωση Γεωργικών Συνταίρων Ιωαννίνων και τον μοίραζε στους συνταίρους. Εξασφάλιζε επιδοτήσεις από την ΑΤΕ για ορισμένες καλλιέργειες. Αγόραζε και εφοδίαζε τα μέλη του με διάφορα γεωργικά εργαλεία. Διέθετε λιπάσματα, σιτοκαθαριστήρες και άλλα γεωργικά μηχανήματα για τις ανάγκες των συνταίρων».** (Βλ. ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ, του Μενέλαου Κικίπουλου Γιάννινα 1991, σελ. 121-122).

Στο αρχείο του κ. Αλκιβιάδη Ντιναλέξη, Τσερβαριώτη, υπάρχει αντίγραφο ελέγχου που έγινε στον Γεωργικό Πιστωτικό Συνεταιρισμό Ελαφοτόπου από τον Αριστομένη Λουπινά, επόπτη των συνταίρων της ΑΤΕ. Η ΑΤΕ είχε οργανώσει την «ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ» και έστειλε στις 25/26 Οκτώβρη 1953 τον επόπτη για έλεγχο. Ο προηγούμενος έλεγχος έγινε τον Οκτώβρη του 1937. Ακολούθησε ο πόλεμος και η κατοχή και το 1945 γίνεται αναδιοργάνωση του Συνεταιρισμού με 64 μέλη. Το 1952 φτάνει στα 93 μέλη, το 1953 διαγράφονται λόγω θανάτου 11 μέλη κι απομένουν 82. Το 1953 η Γενική Συνέλευση εκλέγει νέο Διοικητικό Συμβούλιο και νέο Εποπτικό Συμβούλιο. Δ.Σ.: Κωνσταντίνος Οικονομίδης, Πρόεδρος, Αθανάσιος Ματσούλης, Βασίλειος Στεργίου, Οικονόμου, Νικόλαος Χρόνης, Μενέλαος Τσεργαλής και Αλέξανδρος Καψάλης. Επ. Σ.: Αθανάσιος Λιόντος, Προϊστάμενος, Αλέξιος Ντιναλέξης, Γεώργιος Οικονόμου, Νικόλαος Χρόνης, Μενέλαος Τσεργαλής (ό.π.π.): «Τη μεγαλύτερη άνθηση γνώρισε το σωματείο στα 1954-1957, που τα μέλη του έφθασαν τα 80, όταν πρόεδρος του και ψυχή του ήταν

ο Κων/νος Οικονομίδης. Από το 1963 αρχίζει η παρακμή του. Οι συνταίροι του κατέβηκαν στους 49. Τέλος αυτοδιαλύθηκε στις 17-5-1970».

Από τις παρατηρήσεις και υποδείξεις του επόπτη θα αντλήσουμε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά σχόλια.

α) Γράφει ο επόπτης: «**Ο Συνεταιρισμός καίτοι τυγχάνει από τους παλαιότερους και μεταξύ των μελών του έχει πολλούς εγγράμματος, ατυχώς από οργανωτικής και διοικητικής απόψεως παρουσιάζει μίαν κατάσταση άκρως απογοητευτική**». Δασκαλοχώρι το Τσερβάρι. Ότι και να πούμε εδώ η δεκαετία '40-'50 δεν επιδέχεται κριτική. Το λόγο είχαν τα ντουφέκια και ο θάνατος.

β) Η συνεταιριστική μερίδα παραμένει 100 δραχ., όπως ήταν προπολεμικά. Έπρεπε, λέει ο επόπτης, να είχε αυξηθεί τουλάχιστον στις 50.000 δραχ. Εδώ υπεισέρχεται η νομισματική μεταρρύθμιση.

γ) Επόπτης: «**Ο συνεταιρισμός καίτοι είναι πιστωτικός σπανίως προέρχεται εις δανεισμόν των μελών του, αλλά κυρίως περιορίζεται εις την ενοικίασιν των εν αγρανάπαυση αγρών των μελών του, με τελικόν σκοπόν την διάθεσιν των ούτων προερχομένων εσόδων κυρίως εις κοινωφελή έργα**». Η αγρανάπαυση, αν ξεπερνούσε τα όρια, οφείλεται στην έλλειψη ανδρικών χεριών μια που ήταν στρατευμένοι και πολέμουσαν. Εξάλλου η αγρανάπαυση προσφέρει βοσκή και στα οικόσιτα ζώα. Κάθε οικογένεια είχε γίδια, αγελάδες και φορτηγά ζώα τα οποία χρειάζονταν βοσκή. Μέμφει ο επόπτης την διάθεση εσόδων για κοινωφελή έργα. Συλλογισμός άκρως γραφειοκρατικός. Μήπως τα έργα εξυπηρετούσαν και τους σκοπούς του συνεταιρισμού; π.χ. οδοποιία, άρδευση, ύδρευση κλπ. Δεν έπρεπε ο συνεταιρισμός να ενδιαφέρεται για την πρόοδο της κοινότητας; Ο επόπτης σημειώνει 120 οικογένειες στο χωριό και 93 μέλη το 1952 και 82 το 1953. Άρα ο συνεταιρισμός πλησιάζει το σύνολο των κατοίκων του χωριού και συνεπώς απαραίτητα και τα κοινωφελή έργα.

δ) Το 1952 ο κτηνοτρόφος

Μενέλαος Γκουγιάννος κατέβαλε στον συνεταιρισμό 18 χρυσές λίρες Αγγλίας για μισθώματα βοσκών. Οι 13 χρυσές λίρες με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης εξαργυρώθηκαν πριν την νομισματική αναπροσαρμογή. Συνεπώς, λέει ο επόπτης, οι 5 χρυσές λίρες έπρεπε να βρίσκονται στα χέρια του Προέδρου Κων/νου Οικονομίδη. Ο Κων/νος Οικονομίδης ισχυρίζεται ότι τις

Γράφει ο Απόστολος Ντιναλέξης

εξαργύρωσε προ της αναπροσαρμογής και κατέθεσε τις δραχμές στο ταμείο. Δηλαδή 5 χρυσές λίρες επί 200.000 δραχ. εκάστη. Λέει ο επόπτης ότι η σημερινή τιμή της λίρας είναι 300.000 δραχ. και συνεπώς ο Πρόεδρος οφείλει να καταβάλει στο ταμείο την διαφορά τις τιμής, δηλαδή 500.000 δραχ., γιατί εξαργύρωσε τις λίρες χωρίς καμιά απόφαση. Το παρατραβάει ο επόπτης.

ε) Σημειώνει ο επόπτης ότι «**Ο συνεταιρισμός δεν έλαθεν μεταπολεμικώς αποφασιν αυξήσεως της συνεταιριστικής μερίδος. Είναι αληθές ότι με τον συμμοριτοπόλεμον εγκατελείφθη παρά των κατοίκων το χωριόν, επαναπαρισθέντων εις το τέλος 1949 και το 1950**». Είναι αυτό που λένε «ανταρτοπληκτικό».

στ) Ο συνεταιρισμός είχε στην κυριότητά του ένα σιτοκαθαριστήριο από την προπολεμική περίοδο, ο οποίος ήταν κατεστραμένος και άχρηστος. Το 1953 τον σιτοκαθαριστήρα επισκεύασε το εκκλησιαστικό συμβούλιο με δαπάνη 600.000 δραχ. και χρησιμοποιείται πλέον από τους κατοίκους δωρεάν ή με μια μικρή αμοιβή ακαθόριστη προς την εκκλησία. Κι εδώ ο επόπτης μπαίνει σε ξένα νερά.

ζ) Οι κτηνοτρόφοι που χρωστούν στον συνεταιρισμό μισθώματα βοσκών είναι ο Μενέλαος Γκουγιάννος, ο Ιωάννης Τζόκας, ο Αγγελάκης Τζόκας, ο Προκόπιος Γκουγιάννος και ο Δημήτριος Λιόγκας. Δύσκολοι καιροί για τους κτηνοτρόφους. Οι έμποροι δίνουν χαμηλές τιμές για τα κεφαλοτύρια και οι χασάπηδες για τα αρνοκάτσικα.

η) Ο συνεταιρισμός το 1950 πήρε δάνειο απ' την κοινότητα

650.000 δραχ για την αντιμετώπιση δικαστικών εξόδων, γιατί το ταμείο του δεν είχε χρήματα. Ο επόπτης σημειώνει: «**Να σπεύσετε να καταβάλετε το χρέος προς την κοινότητα**».

θ) Ο συνεταιρισμός εκείνα τα χρόνια βρίσκεται σε δικαστικούς αγώνες με τους κτηνοτρόφους ενοικιαστές των βοσκών, που προστατεύονται από το ενοικιοστάσιο και τα έσοδα διατίθενται σε δικαστικά έξοδα και δικηγορικές αμοιβές. Γράφει ο επόπτης: «**Ελπίζεται η ταχεία απαλλαγή από τους ενοικιαστές κακώς προστατευόμενους κτηνοτρόφους κατόπιν σχετικής αποφάσεως του Υπουργείου Γεωργίας**».

ι) Τέλος ο επόπτης προτείνει την εκχέρωση των εκτάσεων γης από την θαμνινώδη βλάστηση στην πεδιάδα του Καλπακίου. Οι εκχερσούμενες εκτάσεις θα επιτύχουν μεγάλες αποδόσεις. Μπράβο στον επόπτη. Εκείνο τον καιρό δεν υπήρχαν σκέψεις για δασικούς χάρτες.

Ο επόπτης Αριστομένης Λουπινάς μας μετέφερε σχεδόν 70 χρόνια πίσω. Κατ' αρχήν τα χωριά ξαναζωντάνεψαν μετά τους πολέμους. Η κτηνοτροφία και η γεωργία πήραν τ' πάνω τους. Συνεταιρισμός και κοινότητα συνεργάζονται για το καλό των κατοίκων. Υπήρχαν δάνεια και χρέη. Υπάρχει νομισματική αναπροσαρμογή. Η Αγροτική Τράπεζα προσπαθεί, εποπτεύει, προτείνει. Γιατί καταργήθηκε δεν το χωνέψαμε ποτέ.

Σήμερα αναπολούμε την εποχή εκείνη και αρθρογραφούμε υπέρ της πρωτογενούς παραγωγής για την ανάπτυξη του Ζαγορίου. Δυστυχώς δεν υπάρχουν προϋποθέσεις. Οι κτηνίατροι και οι γεωπόνοι μαζεύτηκαν στα Γιάννινα. Οι δασολόγοι στα γραφεία τους. Οι υπουργοί αδιάφοροι. Υπάρχει δημογραφικό πρόβλημα, αστυφιλία, ξενιτιά και μας κατέλασε ο τουρισμός. Κάποτε μιλούσαμε για αγροτουρισμό, αλλά τα προϊόντα έρχονταν απ' την αγορά των Γιαννίνων. Ας ελπίσουμε σε αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, σε συνδυασμό με τον πλούτο των φυσικών καλλονών του Ζαγορίου και των μνημείων του χώρου μας.

Μια φωτογραφία, δύο Σενάρια και μιαν Αλήθεια

**Δώδεκα του μεσημεριού και νύχτωσε—είναι σαν να μην ήταν ποτέ τίποτα—
δώδεκα του μεσημεριού και νύχτωσε—
μόνο τα δάκρυά μας φωσφορίζουν
να βρει τη σκάλα του ικριώματος
η ελπίδα μας δεμένη...**

**(Κάτω απ' τις πελασγικές, τις καυτές ταφόπετρες
ο χτύπος της καρδιάς μας που σφαδάζει!)**

Από τη «Ραψωδία των Βράχων»
και λίγους στίχους από το ποίημά του «ΜΟΙΡΟΛΟΪ»:

**Ένας αητός που διάβηκε πουλιά πήρε στα νύχια του,
ένας αητός που διάβηκε μας έκλεψε τον ήλιο
με μαλακό φτερούγισμα, με κρατημένη ανάσα
να μη ξυπνή—παίξε σιγά, παίξε με πόνο τ' όργανο—
να μη ξυπνήσει τον καϋμό και τα θουνά ραΐσουν.**

(Από την ποιητική συλλογή
«ΑΙΜΑ ΚΑΙ ΦΩΣ» του Φρίξου Τζιόβα)

Μια φωτογραφία, δύο Σενάρια και μιαν Αλήθεια

Πρώτο Σενάριο

Κάπου στη Γερμανία... Σήμερα

Ψάχνοντας κάποιος Γερμανός στα πράγματα του εκλιπόντος συγγενή του, βρίσκει ένα κουτί με παλιές φωτογραφίες. Ανάμεσά τους και μία που δείχνει μια ομάδα Γερμανών στρατιωτών να παρακολουθεί έναν οικισμό να καίγεται. Εικόνα του πολέμου, σίγουρα!

Μάταια προσπαθεί να αναγνωρίσει τον συγγενή του! Οι γερμανοί στρατιώτες ανήκουν στην Μερραρχία Edelweiss που κατά τη διάρκεια του 2ου παγκοσμίου πολέμου—ως ειδικά εκπαιδευμένοι—είχαν επωμισθεί τις δύσκολες... αποστολές! Ο τόπος άγνωστος! Κάπου... ένα χωριό! Αλλά πού; Έχει καμιά σημασία άλλωστε; Ο άμεσα ενδιαφερόμενος δεν βρίσκεται στη ζωή για επεξηγήσεις! Μπορεί να μην σημειεί καν ο ίδιος. Μπορεί να είναι ενθύμιο κάποιου άλλου. Μπορεί να αποτέλεσε και για τον κάτοχό της ένα κομμάτι της ζωής του που δεν ήθελε να θυμάται ή μπορεί να το θυμόταν με περηφάνια και νοσταλγία, εφόσον υπήρξε μέλος της εκλεκτής αυτής ορεινής Μερραρχίας που έμεινε στην ιστορία για την αποτελεσματικότητά της...

Άχρηστη η φωτογραφία στο γερμανό συγγενή... Από το κουτί βρίσκεται στην υπαίθρια αγορά μιας γερμανικής πόλης... Μπορεί κάποιος να ενδιαφερθεί να την αγοράσει! Πολλοί οι συλλέκτες! Στη συνέχεια δημοπρατείται και κάποια στιγμή αναρτάται στο διαδίκτυο!

Δεύτερο Σενάριο

Σ' ένα ορεινό χωριό της Ελλάδας... Τότε

Καλοκαίρι του 1943. Μια ζεστή, όμορφη μέρα η 15η του Ιουλίου. Ο ήλιος καίει τις πέτρες των σπιτιών και τους σχιστόλιθους από τις σκεπές. Το χορτάρι ξερό στις αυλές και στα αλώνια, ψημένο από τον ήλιο κι αυτό! Τα τζιτζίκια χαλάνε τον κόσμο! Μόνο αυτά όμως, γιατί το χωριό δεν υπάρχει ανθρώπινη ψυχή! Όλοι οι κάτοικοι φευγάτοι, κρυμμένοι σε χαράδρες και ποιος ξέρει πού αλλού. Ευτυχώς είναι καλοκαίρι... Οι πόρτες κλειδωμένες, τα κλειδιά άφαντα... Τα γάστρα σβησμένα, τα ζώα στ' αχούρια ήσυχα, ταισμένα και ποτισμένα...

Οι Γερμανοί καταφθάνουν στο χωριό! Αναζητούν νερό στο κεντρικό πηγάδι. Συγκεντρώνονται στην πλατεία σε αναμονή οδηγίων... Ο επικεφαλής δίνει τις εντολές! Σκορπίζουν στον οικισμό ανά ομάδες. Δεν έχει μεσημεριάσει ακόμα και η ζέστη τους ενοχλεί. Ο επικεφαλής κάθεται στη δροσιά του πλάτανου.

Όλα συμβαίνουν γρήγορα, σχεδόν ταυτόχρονα... Την ησυχία διαταράσσει θόρυβος από πόρτες που σπάνε! Σπίτια ανοίγουν! Οι Γερμανοί ορμούν κι αρπάζουν ότι μπορεί εύκολα να κουβαληθεί... ή έχει κάποια αξία... Και μετά καπνοί, παντού καπνοί και φωτιά! Παράθυρα σπάνε, φωτιές ξεπηδάνε! Τα ξύλα αρπάζουν γρήγορα... Μία μία οι σκεπές των σπιτιών καταρρέουν... Μαζί κι εκείνες του Αγίου Νικολάου και του Σχολείου. Κάποια ζώα τρέχουν αλαφιασμένα να ξεφύγουν τη φωτιά, που επιτελεί το έργο της με απόλυτη συνέπεια! Η επιχείρηση, που δεν αποδείχτηκε χρονοβόρα, στέφεται με επιτυχία... Ο επικεφαλής είναι απόλυτα ικανοποιημένος! Μένει μί αναστασιακή φωτογραφία για τα επινίκια... 15 Ιουλίου 1943 στην Ελλάδα, στην Ήπειρο, στο Ζαγόρι, στους Ασπραγγέλους!

Η αλήθεια

Είναι στη φύση του ανθρώπου να φαντάζεται και να πλάθει ιστορίες για όσα δεν έζησε! Για το πώς έγιναν ή για το πώς θα ήθελε να έχουν γίνει! Άλλες φαντασίες πιο πλούσιες, άλλες πιο φτωχές. Όσοι άνθρωποι τόσες και οι φαντασίες! Κάποις πανομοιότυπες... διαφορές στις λεπτομέρειες...

Πώς να έγινε; Ποιο σπίτι να πήρε πρώτο φωτιά; Προηγήθηκε πλιάτσικο; Πήραν μόνο μικρά αντικείμενα; Το γραμμόφωνο που έφερε ο παππούς από την Αμερική κλάπηκε ή κάηκε; Η γιαγιά πάντα αναφερόταν στα κουρτινάκια, στις δαντέλες και στα ασπροκέντια της... στις καρσέλες της! Η σκουριασμένη αλυσίδα του γάστρου και μια πυροστιά ακόμα κρέμονται στην πίσω αυλή του σπιτιού.

Η φωτογραφία αδιάψευστος μάρτυρας μιας αλήθειας! Το χωριό έχει παραδοθεί στις φλόγες, τα σπίτια καπνίζουν, κάποιες σκεπές έχουν ήδη πέσει, η ομάδα της γερμανικής Μερραρχίας Edelweiss απολαμβάνει τα αποτελέσματα της προσπάθειας. Ο στόχος επιτεύχθηκε!

Οι κάτοικοι ζουν τη δική τους αλήθεια! Κρυμμένοι και φοβισμένοι σκέφτονται πότε θα επιστρέψουν στα σπίτια τους να συνεχίσουν τις δουλειές που άφησαν στη μέση; Το ανάπιασμα του προζυμίου να γίνει το ψωμί, να αρμεχτεί η αγελάδα, να τρέξουν οι δουλειές του αλωνάρη, να ποτιστούν κήποι και μπουστάνια...

Κάθομαι στο μπαλκόνι του σπιτιού μου και κοιτάζω μια τη φωτογραφία μια έξω. Βλέπω το πηγάδι της φωτογραφίας, το κομμάτι της περιφραγής του σχολικού κήπου (ποτίζονταν από το πηγάδι με αυτοσχέδιο μηχανισμό-τραμπάλα), την πόρτα του γείτονα, του Λούσια, το σφενδάμι—νέο δέντρο ακόμα—αναπόσπαστο κομμάτι του σπιτιού μας έως πέρυσι. Τόσο κοντά όλα... Με μια διαφορετική λήψη του φακού, θα φαινόταν και το δικό μας σπίτι να καπνίζει... Καλύτερα που δεν φαίνεται, σκέφτομαι, δεν θα θελα να το δει ο πατέρας μου. Όλα ίδια, τόσο παλιά... τόσο κοντά μου...

Το μόνο που λείπει είναι οι Γερμανοί στρατιώτες που παρακολουθούν το έργο τους! Είναι διάφοροι; Τι νιώθουν; Τι σκέφτονται; Κάποιοι κάθονται κάτω από τη σκεπή του πηγαδιού, μάλλον λόγω της ζέσης... Απέναντί τους ο μύλος του Σκαρβέλη, αριστερά του η χορταποθήκη του Γούλα του Κομπάρου με την ασβεσταριά, απαγορευμένος τόπος—κατόπιν εντολής του δασκάλου—για τα παιδιά! Και παραπάνω η Κούλι ακαι το σπίτι του Ξενοφώντα του Σιάκα καπνίζει κι αυτή! Είναι προχωρημένο μεσημέρι ή απόγευμα;

Όσο μου το επιτρέπει η παλιά φωτογραφία, παρατηρώ μια συμμετρία στους αναθρόσκοντες στον ουρανό καπνούς και τους Γερμανούς να παρακολουθούν με ιδιαίτερη προσήλωση «το Θεάμα» και σκέφτομαι (ανακαλώντας στη μνήμη του τον τίτλο μιας ταινίας που είδα πριν πολλά χρόνια και καταχρηστικά τον δανείζομαι) πως «τα όμορφα χωριά, όμορφα καίγονται»! Δεν αποτελεί σε καμιά περίπτωση παρηγοριά κι αν με συγκωρήσουν εκείνοι που βίωσαν τα γεγονότα, αλλά, στη δική μου σκέψη ένα όμορφο χωριό, με αρχοντιά και περισσή καλαισθησία, δε θα μπορούσε να μην έχει ένα τέλος αντίξο του.

Για τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων
Ανδρομάχη Καραγιάννη

ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΠΑΝΟΥ ΔΗΜ. ΤΖΙΟΒΑ

Ο Φίλιππος

Φίλιππος Παπαρούσης

Την παραμονή της γιορτής του Ευαγγελιστή και Αποστόλου Μάρκου του έτους 1916, ο Φίλιππος Παπαρούσης, μεγάλος παράγοντας και ηγέτης της πλειοψηφούσας παράταξης του χωριού του, γνωστοποίησε στους χωριανούς του, που καθόταν στα πέτρινα πεζούλια του χαγιατιού της ενοριακής εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου Νεγάδων, το διορισμό του Εύδοξου Αναστασιάδη, ως κοινοτικού γιατρού, χωρίς να λογαριάσει τις έντονες αντιδράσεις των αντιπάλων του...

Ο κυρ Φίλιππος, ενεργό στέλεχος του κόμματος Φιλελευθέρων, που πάντα ήταν υποψήφιος του στο νομό Ιωαννίνων, χωρίς ποτέ να κατορθώσει να εκλεγεί παρά τα προεκλογικά τρεχάματά του σ' όλο το Ζαγόρι και την εκλογική υποστήριξη των χωριανών του, που πάντα ενέκριναν την κοινωνική του πολιτική...

Το κουσούρι του κυρ-Φίλιππα με το βουλευτικό δεν πέρασε απαρατήρητο από τους οργανωτές του Ζαγορίου ο οποίοι έκαναν, το μεγάλο απραγματοποίητο όνειρό του, τραγούδι που ακουγόταν σ' όλη την Ηπειρο...

Παπαρούσης στη Βουλή
Φιλεί το χέρι του Δαγκλή
Παπαρούσης στο Ζαγόρι
Ψήφους βγήκε και μαζώνει...

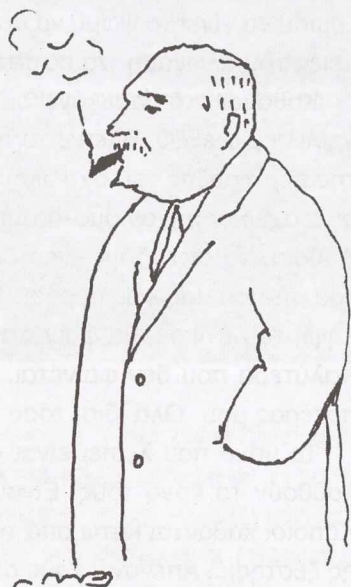
Η υποστήριξη των οργανωτικών και των χωριανών του δεν έφεραν το ποθούμενο και

Τέσσερα χρόνια χωρίς τον Πάνο Δημ. Τζιόβα. Συνεργάτης του περιοδικού μας και φίλος. Άφησε πλούσιο ιστοριογραφικό έργο ερευνώντας σκονισμένα αρχεία. Πολυβραβευμένος από επισημονικά σωματεία και από κοινότητες. Από το βιβλίο του «Κάποτε, κάποια μέρα» (Ηπειρωτικές Ηθογραφίες) αντιλούμε Ζαγορίσια δημοσιεύματα, τιμώντας την μνήμη του.

«Το Ζαγόρι μας»

έτσι, ο κυρ-Φίλιππος, έμεινε βασικός παράγοντας του κόμματος των Φιλελευθέρων και αναντικατάστατος ηγέτης της μικρής βουλής του χαγιατιού του Αγίου Γεωργίου Νεγάδων, ως το θάνατό του...

Η εκπλήρωση

Φίλιππος Παπαρούσης.
(Από το βιβλίο του Γιάννη Νικολαΐδη,
Τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου, Ιωάννινα
1997, τ. Γ, σελ. 27)

Την ημέρα της γιορτής του Αρχαγγέλου Γαβριήλ του έτους 1916, το Γαλλικό Προξενείο Ιωαννίνων, που βρισκόταν απέναντι από το σημερινό κτήριο του Ι.Κ.Α., είχε γεμίσει κόσμος, μιας και ο τότε πρόξενος Ντυσσάπ ήθελε να δώσει πανηγυρικό χαρακτήρα στην επέτειο της εθνικής γιορτής της χώρας του, παρά τη στενοχώρια του Ηπειρωτικού λαού ο οποίος υπέφερε από τον Αγγλογαλλικό αποκλει-

σμό...

Κοντά στο σούρουπο, ο Ηπειρώτης πολιτευτής Φίλιππος Παπαρούσης πέρασε την είσοδο του προξενείου και, αφού χαιρέτισε τους επίσημους προσκεκλημένους, κατευθύνθηκε στην αίθουσα των δεξιώσεων, όπου και προσφώνησε, με άπταιστα γαλλικά, το Γάλλο πρόξενο εκφράζοντας τη λύπη του, γιατί εκείνη τη στιγμή δεν βρισκόταν στον πύργο του Αίφελ στο Παρίσι για να απευθύνει, από εκεί, θερμό χαιρετισμό στον αγωνιζόμενο, για την ελευθερία των λαών, Γαλλικό λαό...

Το τέλος της προσφώνησης, του εκ Νεγράδων του Ζαγορίου πολιτευτή, κάλυψαν παρατεταμένα χειροκροτήματα και ο πρόξενος Ντυσσάπ, στην αντιφώνησή του, εξήρε τα προτερήματά του Ελληνικού λαού από τη μια πλευρά και από την άλλη ευχήθηκε στο Γαλλομαθή πολιτευτή, που ποτέ δεν είχε εκλεγεί βουλευτής, να εκπληρωθεί ο ανεκπλήρωτος πόθος του, τον οποίο η δημοτική κομπανία «Τα Τακούτσια» τον έκανε τραγούδι που ακούγεται, ως τις μέρες μας, στο Ζαγόρι, το εκλογικό του φέουδα, που πάντα τον μαύριζε...

Ο Γιουσούφ Αράνης

Εκείνο το πρωινό του Σεπτεμβρίου του 1928, ο ανθυπομοίραρχος Νέστωρ Μακρυγιάννης,

που υπηρετούσε στη Δόλιανη και ήταν γνωστός, σε όλα τα Ζαγοροχώρια, με το παρατσούκλι «Γιουσούφ Αράνης», γιατί ξυλοφόρτωνε τον κάθε παραβάτη του περί ληστείας νόμου, έβγαине από το σπίτι του υπερήλικα δασκάλου Παλαιόπουλου, τον οποίο είχε περιποιηθεί ανάλογα γιατί δεν του μαρτύρησε το λημέρι της συμμορίας του Μήτρου, του φόβου και του τρόμου του Ζαγορίου...

Ο ανήμπορος δάσκαλος της Δόλιανης, αδυνατώντας να τα βάλει με το γεροδεμένο αντιπρόσωπο του νόμου, τη άλλη μέρα, ήλθε στα Γιάννινα και, κοντά στο μεσημέρι, πήγε στο γραφείο του Ζαγορίσιου δικηγόρου Μουλαϊμίδη, στον οποίο ανέθεσε την τιμωρία του πάσχοντα από το σύνδρομο της ξυλοδαρμομανίας αξιωματικού, που καταδυνάστευε τους υπηκόους του χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανένα...

Την ημέρα της γιορτής του Ιερομάρτυρα Κυπριανού, η αίθουσα των ακροάσεων του Στρατοδικείου Ιωαννίνων ήταν γεμάτη κόσμος, ο οποίος παρακολουθούσε, με μεγάλο ενδιαφέρον, τη δίκη του «Γιουσούφ Αράνη» που καταδικάστηκε σε δύο μήνες φυλακή και πεντακόσιες δραχμές ψυχική οδύνη για το ξυλοφόρτωμα του υπερήλικα δασκάλου.

Η απόφαση σκορπίσε ανακούφιση σ' όλους τους Ζαγορίσιους και στο Χρηστοβασίλη, το μαυρογόνατο εκδότη της «Ελευθερίας» που έγραψε, σε σχετικό του σχόλιο, ότι δίκαια τιμωρήθηκε ο τίμιος και δραστήριος αξιωματικός γιατί έπασχε αφ' ενός από το σύνδρομο της ξυλοδαρμομανίας, το οποίο εκδήλωνε στους υποστηρικτές των ληστών, και αφ' ετέρου της φοβομανίας για το Μήτρο, το βασιλιά των βουνών του Ζαγορίου, που του είχε γίνει μόνιμος βραχνάς...

ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΠΑΝΟΥ ΔΗΜ. ΤΖΙΟΒΑ

Ο Φραγκο-γιατρός

Ρεμσί βέπες Μουσταφά πασάς
(Σκίτσος Αν. Βερτόδουλου)

Εκείνο το πρωινό του Φλεβάρη του 1865 ο γιατρός Γιάννης Ζώτος, από τους Φραγκάδες του Ζαγορίου, που είχε σπουδάσει στο Βίρτσμουργκ της Βαυαρίας και μετεκπαιδεύτηκε στο Παρίσι, ανέβαινε τη σημερινή οδό Ναπ. Ζέρβα για να επισκεφθεί τον Οθωμανό άρχοντα Μουσταφά πασά που ήταν, από μέρες, κλινήρης στο δεύτερο όροφο του αρχοντικού του.

Ο γιατρός, που εκείνη τη χρονιά επέστρεψε από το Παρίσι στα Γιάννινα για ν' ασκήσει το επάγγελμά του, είχε παντρευτεί την κόρη του γιατρού Δημ. Βραζέλη, από την Πρέβεζα, που ήταν μέλος του ιατροσυνεδρίου Ιωαννίνων και είχε σπουδάσει στην Πίζα της Ιταλίας, περπατούσε βιαστικά φορώντας, σε αντίθεση με τους κομπογιαννίτες συναδέλφους του που ακόμη δεν είχαν καταργηθεί από το Οθωμανικό Κράτος, φράγκικα ρούχα και καπέλο μη γνωρίζοντας ότι το ευρωπαϊκό του ντύσιμο προκαλούσε σε μεγάλο βαθμό τους θρησκόληπτους Οθωμανούς που αντιδρούσαν βίαια.

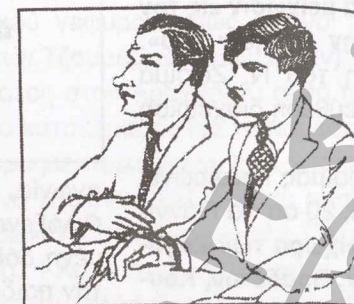
Ο Ζώτος είχε μπει στα όρια του μαχαλά της «Πέρα Λούτσας», που κατοικούσαν από Ρωμιούς και Οθωμανούς, και οι μικροί αλλόθρησκοι, που αμέρι-

μνα παίζανε στο καλντερίμι του τότε στενού δρόμου, μόλις τον αντίκρισαν άφηναν αμέσως το παιχνίδι τους και του επιτέθηκαν με πέτρες φωνάζοντας ρυθμικά:

Φράγκε-μαράγκε,
πριτς κακαράγκε...

Ο γιατρός αιφνιδιάστηκε και ανήσυχος επιτάχυνε το βήμα του προσπαθώντας να προσφυλαχθεί από τις πέτρες που πέφτανε βροχή και έφτανε ασθμαίνοντας στην αυλόπορτα του αρχοντικού ζητώντας την βοήθεια των Αλβανών υπηρέτών του Μουσταφά πασά οι οποίοι, με τις άγριες φωνές τους, σκόρπισαν τους αλλόθρησκους μόμπιρες και οδήγησαν τον τρομαγμένο γιατρό στην πολυτελέστατη αίθουσα αναμονής, όπου διαπιστώθηκε ότι την είχε γλυτώσει φτηνά με μερικά καρούμπαλα στο κεφάλι και με την απώλεια του παριζιάνικου καπέλου του...

Η εξόντωση

Τάκης και Κώστας Καμπής ενώ παρακολουθούν την αγορά του εισαγγελά (εφ. Εμπρός Αθηνών, αρ. φύλ. 12208/5.3.1930)

Την παραμονή της γιορτής του Οσίου Ιωάννου του Ρώσου του έτους 1928, ο Τσελιγκας Καζούκας βρισκόταν στις θενινές βοσκές, στη θέση «Ριζιανά» του Ζαγορίου όπου, κοντά στο μεσημέρι, φάνηκε ανεπάντεχα μπροστά στο καλύβι του ο Μήτρος, το πρωτοπαλικάρο των Κουμπαίων, που είχε σταλεί από τον καπετάνιο για να εξακριβώσει αν αλήθευαν αυτά που έλεγαν οι κακές γλώσσες σε

βαρος του τσέλιγκα...

Ο Μήτρος κάθισε δίπλα από την αγωνίστρια κι άρχισε την κουβέντα με το μεγαλοτσέλιγκα του Ζαγορίου και δεν άργησε να μαντέψει ότι οι φήμες, σε βάρος του, ήταν βάσιμες όσο και να προσπαθούσε να τον πείσει ότι σε κανέναν δεν είχε αναθέσει την εξόντωση της συμμορίας των Κουμπαίων...

Κοντά στο σούρουπο η συζήτηση θερματίστηκε κι ο Μήτρος, χωρίς να χάσει καιρό, ανέβηκε στ' άσπρο του άλογο και τράβηξε καλπάζοντας για το μακρινό λημέρι όπου, κοντά στα χαράματα, βεβαίωσε τους συντρόφους του και τους καπεταναίους ότι ο μεγαλοτσέλιγκας είχε αναθέσει την εξόντωσή τους σε έμπιστους ανθρώπους του και, κατά συνέπεια, η ομήγυρη των ληστών έπρεπε ν' αποφανθεί για την τύχη του...

Την άλλη μέρα η στάνη του Καζούκα κυκλώθηκε από τα μέλη της συμμορίας των Κουμπαίων και του Πανταζή, οι

οποίοι διέταξαν την εφαρμογή της απόφασης του ληστοδικείου, που ήταν η εξόντωση του κοπαδιού του...

Οι ληστές όρμησαν πάραυτα στα μαντριά, μ' ακονισμένα μαχαίρια και έσφαξαν, μέχρι το σούρουπο, τριακόσια είκοσι πρόβατα και επτά άλογα τσελιγκάδες της περιοχής, που απαιτούσε να εγκαταλείψουν τα κοπάδια τους και να φύγουν γιατί, σε αντίθετη περίπτωση, θα πάθαιναν ότι έπαθε ο Καζούκας ο προδότης.

Η διαταγή εκτελέστηκε κατά γράμμα και οι τσελιγκάδες της περιοχής του Ζαγορίου εγκατέλειψαν τα βοσκοτόπια και τα κοπάδια τους στη διάθεση των φοβερών ληστών οι οποίοι, αφού τα μετέφεραν στο λημέρι τους, τα μοίρασαν μεταξύ τους και για πολύ καιρό τρώγαν και πίναν στην υγεία των τρομοκρατημένων νοικοκυραίων που δεν τολμούσαν να κάνουν ούτε ένα βήμα έξω από τα Γιάννινα...

ΓΙΑΝΝΕΝΑ SERVICES

SERVICE ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΓΙΑΝΝΕΝΑ SERVICES, η πρώτη εταιρεία στο χώρο λειτουργίας της πολυκατοικίας στην πόλη μας, με συνέπεια και επαγγελματισμό, έχοντας συνεχώς λειτουργεί μια επιτυχή εικοσαετία με χιλιάδες ευχαριστημένους πελάτες... ΣΑΣ ΠΑΡΕΧΟΥΜΕ:

- ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΩΝ / ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ
- ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
- ΕΛΛΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΥΣ
- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΥΣΤΗΡΩΝ

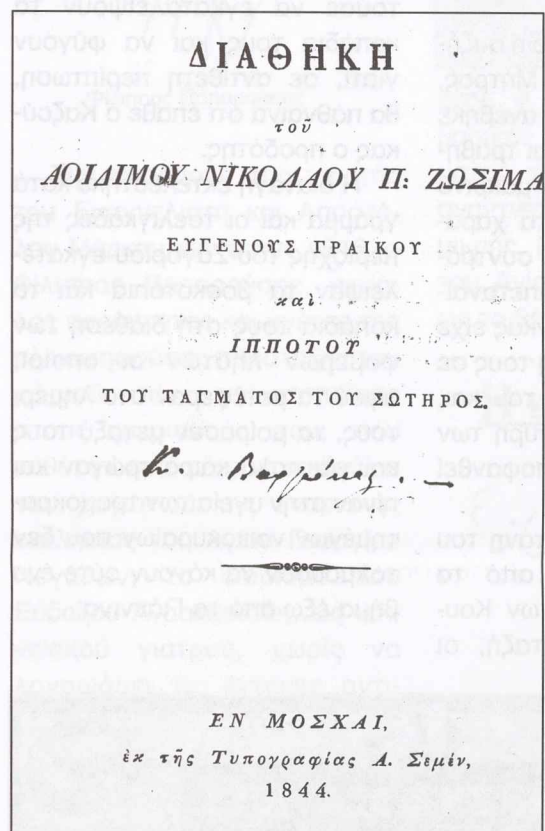
εξωτερικούς συνεργάτες για οποιαδήποτε εργασία στην πολυκατοικία (υδραυλικό, ηλεκτρολόγο, κλειδαρά, ιπποπό κλπ)

9 Γ. ΣΑΚΚΑ 6-8, - Μ. ΑΓΓΕΛΟΥ 15
2^ο ΟΡΟΦΟΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΑ
☎ 26510-35300 FAX: 26510-70944
✉ info@giannenaseservices.gr

6936 477477
6936 474474

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΩΣΙΜΑΣ – ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ

Η οικογένεια Ζωσιμά καταγωγή από Γραμμένο και Γιάννινα, η οικογένεια Πασχάλη απ' το Καπέσοβο. Διαβάζοντας την διαθήκη του Νικολάου Ζωσιμά (Τυπογραφία Α. Σεμέν, Μόσχα, 1844) με συνεπήρε η σχέση των δύο αυτών ανδρών. Θάλεγα ότι είναι δίδυμοι. Είναι μια χοντρή αλυσίδα ο Ν. Ζωσιμάς, ο Κ. Πασχάλης, ο Π. Πασχάλης. (Διαθήκη Π. Πασχάλη, Τυπογραφία Α. Κορομηλά, Αθήνα, 1853). Η αγάπη για την πατρίδα, για το γένος, για τη θρησκεία, για την παιδεία εκπέμπεται μέσα απ'

τα άρθρα των διαθηκών. Βέβαια η διαθήκη του Παύλου Πασχάλη δεν φτάνει την έκτασή της του Νικολάου Ζωσιμά, όμως τα συναισθήματα είναι πάγια και ταυτόσημα. Η φροντίδα για τις εκκλησιές, το σχολείο, τους φτωχούς, τους γερόντους, τα παιδιά, τις βιβλιοθήκες, τα εποπτικά όργανα κ.λ.π. κυριαρχεί στις διατάξεις των διαθηκών. Ο Παύλος Πασχάλης στο άρθρο 2 της διαθήκης του συστήνει Ελληνογραικικών και Επιστημονικών Γυμνάσιον. Επιτροπή για προικοδοτήματα κοριτσιών, Γηροκομείον, προβλέπει λάδι για τα καντήλια, αγορά βιβλίων για το σχολείο κι ακόμα Παρθενωαγωγείο.

Ο Νικόλαος Ζωσιμάς αποκαθιστά Γενικούς Επιτρόπους και εκπληρωτάς της διαθήκης του «**τον Πανευγενέστατον Μαϊόρον κύριον Κωνσταντίνον Δημητρίου Πασχάλη, και τον Ευγενέστατον Κύριον Νικόλαον Μιχαήλ Πατσιμάδη, διωρισμένον εις Μόσχαν Πρόξενον παρά του Βασιλέως της Ελλάδος και τον Εντιμώτατον της Νίζνης Γραικόν και της Μόσχας πρόσκαιρον πραγματευτήν Κύριον Ανδρόνικον Παύλου Κομιζόπουλον**». (άρθρον Α' της διαθήκης του).

Εδώ παρατηρείται μια διαβάθμιση στους τίτλους προσφώνησης. Ο Κ. Πασχάλης για κάποιες διακεκριμένες υπηρεσίες προς την Ρωσική Κυβέρνηση έφερε τον τίτλο του Μαγιόρου και Ιππότη. Προσφωνείται «Πανευγενέστατος». Ο Νικόλαος Πατσιμάδης, Γιαννιώτης, φιλικός και μεγαλέμπορος στην Μόσχα πριν το 1821. Το 1841 είναι Πρόξενος του Ελληνικού Βασιλείου στην Μόσχα. Ο Αντώνιος Κομιζόπουλος είναι Πελοποννήσιος. Ασχολείται με το εμπόριο και είναι από τους πρώτους και εξέχοντες φιλικούς και αγωνιστές του 1821. Ο Ν. Ζωσιμάς τον χαρακτηρίζει «πρόσκαιρον πραγματευτήν». Τον Αντώνιο Κομιζόπουλο αποκαθιστά εκτελεστή της διαθήκης του και ο Παύλος Πασχάλης μαζί με τον Αθανάσιο Τσακάλωφ. (Σπύρου Εργολάβου, ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ, Γιάννινα 1998, σελ. 28 επόμενα).

Στο άρθρο β' ο Ν. Ζωσιμάς γράφει: «Τα οποία όλα αυτά τα μπιλλιέτα κατά το παρόν ευρίσκονται εις χείρσα του εν Μόσχα Πανευγενέστατον Μαϊόρου Κυρίου Κωνσταντίνου Δημητρίου Πασχάλη, καθώς φαίνονται από την προς εμέ γραφήν του...».

Στο άρθρο Γ' γράφει: «**Επειδή και κατά το παρόν τα άνω ειρημένα μπιλλιέτα μου του οργανοτροφείου ευρίσκονται εις τον Πανευγενέστατον μαϊόρον Κωνσταντίνον Δημητρίου Πασχάλη, ως διαλαμβάνει το άρθρον Β', δύνανται όμως εν τω μεταξύ να σηκωθούν παρ' αυτού ή να μείνωσιν εις τον ίδιον, τούτο μένει εις την θέλησίν του**». Απεριόριστη εμπιστοσύνη του Ν. Ζωσιμά προς τον Κ. Πασχάλη. Ελεύθερη διαχείριση των καταθέσεων.

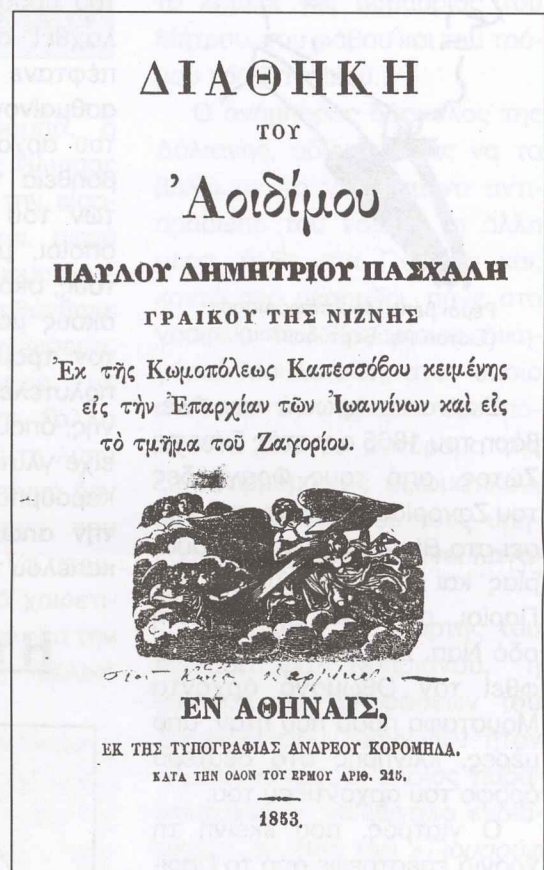
Στο άρθρο Ζ' ο Ν. Ζωσιμάς καθιερώνει 25 ετήσια κληροδοτήματα, 20 απ' τα Γιάννινα «**και 5 ήτοι από τα περίχωρα των Ζαγορίων, δηλαδή: Καπέσοβον, Βραδέτον, Κουκούλι, Τσεπέλοδο, Μπάγια, Αγαδέ, Βοϊτσα, Μονοδένδρι και Σοποτσέλι με κληρόν και αφιλοπροσώπως....**». Εδώ φαίνεται η επιρροή του Κων/νου Πασχάλη που βάζει πρώτο το Καπέσοβο και ακολουθούν τα γειτονικά χωριά.

Στην απόφαση του Πολιτικού Δικαστηρίου της Μόσχας, η οποία επικυρώνει την διαθήκη του Ν. Ζωσιμά, σημειώνεται η παρουσία του κινητή και ακίνητη και επιπλέον «**παρεκτός τούτων ευρίσκεται εις τον κύριον Πασχάλην εν φερώνυμον γραμμάτιον του Μακαρίτου, κατά παραδρομήν μη αναφερόμενον εις την διαθήκην και εκδοθέν παρά του ορφανοτροφείου τη 2 Απριλίου 1840 έτους, υπ' αριθ. 70.828 αξίας 14.000 ρουβλίων αργυρών**». Ακέραιος διαχειριστής ο Κ. Πασχάλης και πλήρης εμπιστοσύνης.

Στις 30/5/1841 ο Ν. Ζωσιμάς γράφει προς τους διαχειριστές των Ζωσιμαίων

Ελεών στα Γιάννινα: «**Σας κάμνω γνωστόν περί της υποθέσεως του Σχολείου εις το εξής θέλετε ακολουθήσει τας διαταγάς του Πανευγενέστατου κυρίου Πασχάλη του γενικού μας Επιτρόπου, όντος γέροντος αδυνάτου, τον παρεκάλεσα οπού να λάβη την καλωσύνην και την φροντίδα του αυτού Γενικού Ελληνικού Σχολείου...**». (Στέφανου Μπέττη, ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΥΠΟΙΙΑ, Γιάννινα 1982, σελ. 121).

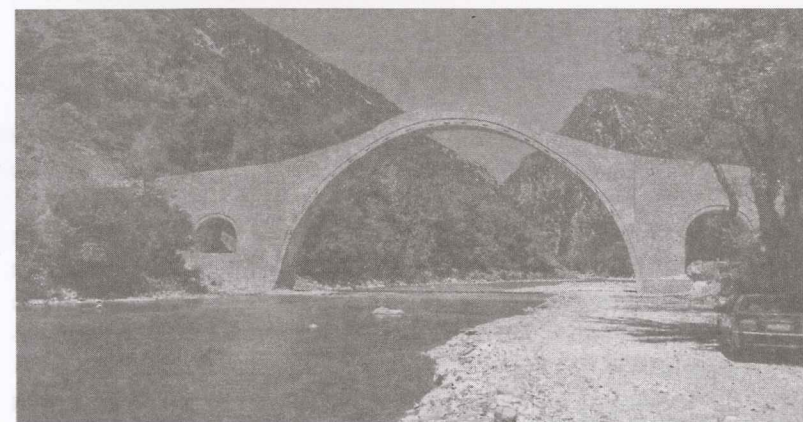
Από την φτωχή και άγονη Ήπειρο στα πέρατα της γης οι Ηπειρώτες. Νόστος,

αγωνία, όνειρα, ιδρώτας,... και πλούτος. Φιλόξενοι οι ξένες χώρες, αλλά και πληρωμένη δόξα. Πνεύμα αγαθοεργίας με στόχο την παιδεία, ύστερα και από συστάσεις των διδασκάλων του γένους. Η πατρίδα κατά μία έννοια είναι γεωγραφική περιοχή. Οι ευεργέτες όμως οραματίζονται την αρχαία Ελλάδα, τις αφηρημένες έννοιες της ελευθερίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης, της δημοκρατίας. Στις ξένες πατρίδες οι Έλληνες οργανώνονταν σε παροικίες και αποκτούσαν δικαιώματα. Η Βιέννη, η Νίζνα, η Μόσχα κ.λ.π. είχαν ελληνικό στοιχείο δραστήριο και ενεργητικό. Προεπαναστατικά οργανώθηκαν στην Φιλική Εταιρεία, πρόσφεραν στον αγώνα του 1821 και συνέχισαν να προσφέρουν για αρκετά χρόνια ακόμα. Δεκάδες κληροδοτήματα εκ των οποίων άλλα σε ικανή κατάσταση κι άλλα σιγοσβήνουν. Οι ευεργέτες πάντως υπάρχουν και σήμερα υπ' ωφελεία του Ελληνικού Κράτους.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΤΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΜΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΛΙΔΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

Το γεφύρι της Πλάκας όπως αναστηλώθηκε

Αναδημοσιεύουμε πιο κάτω μικρό ρεπορτάζ από τον τοπικό τύπο του Οικομουμεσίου Ζαγορίου με τίτλο «Ακούω-Αγγίζω-Αισθάνομαι».

Ευχάριστη είδηση, γιατί τα «**πετρογεφύρια μας, αποτελούν ανεκτίμητα και αναντικατάστατα σύμβολα του Πολιτισμού μας. Κουβαλούν πάνω στις περίτεχνες πέτρινες καμάρες τους ιστορίες αιώνων, θρύλους, τραγούδια, ποιήματα, μοιρολόγια**». Αυτά γράφαμε στο περιοδικό μας το μακρινό Φεβρουάριο του 2004 εκφράζοντας την οδύνη μας για την κατάρρευση του μεγάλου γεφυριού της «Γκάνας» στο Καβαλάρι. (Αλήθεια δεν γνωρίζουμε αν ξαναχτίστηκε αυτό το γεφύρι). Και γράφαμε ακόμη: «**από τα σχεδόν 700 πετρογεφύρια στο χώρο της Πίνδου, ήδη έχουν καταρρεύσει τα 263, λέει ο ρέκτης Σπύρος Μαντάς (αναγνώστης του περιοδικού μας), ο οποίος με πολλή επίμονη και επίπονη δουλειά και μεράκι μας έδωσε τους δυο αξιόλογους τόμους: «Το γεφύρι και ο Ηπειρώτης» και «Τα Ηπειρώτικα γεφύρια» (1987-1988) και από τα υπόλοιπα κινδυνεύουν με κατάρρευση αν συνεχιστεί η αδιαφορία όλων όσων έχουν την αρμοδιότητα (Πολιτεία, Αυτοδιοίκηση κλπ).**

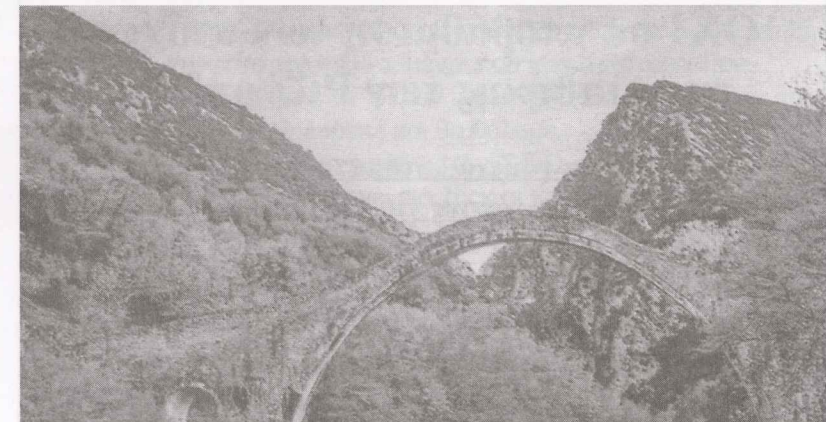
Και δεν είναι μόνο η αδιαφορία, είναι και κάποιες «αναπτυξιακές» σκοπιμότητες. Χρειάστηκε να ξεσηκωθεί ο κόσμος για να αποτραπεί το γκρέμισμα ενός ιστορικού γεφυριού όπως εκείνο της «Πλάκας» (αυτόν τον Παρθενώνα των Τζουμέρκων όπως είπαν) για χάρη ενός υδροηλεκτρικού φράγματος στον Άραχθο. Κι αυτό που δεν έκαναν οι άνθρωποι, το έκανε ο κατακλυσμός και το παρέσυρε το 2015. Ευτυχώς απετράπη το υδροηλεκτρικό έργο, έτσι χαρήκαμε τη χρονιά αυτή το θαυμάσιο έργο της ανασύλωσης, το οποίο βραβεύτηκε από την «ΕΥΡΟΠΑ ΝΟΣΤΡΑ» σαν ένα μεγάλο Πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό επίτευγμα. Κλείνοντας χαϊρόμαστε την πρωτοβουλία του Οικομουμεσίου Ζαγορίου, αλλά τα γεφύρια μας δεν φτάνει να τα ακούμε, να τα αγγίζουμε και να τα αισθανόμαστε, αλλά να τα βλέπουμε και να τα χαϊρόμαστε, γιατί ένα γεφύρι όταν πέφτει είναι σαν να κόβεται η επικοινωνία με το παρελθόν μας.

Β.Τ.

Την Κυριακή 6 Ιουνίου

«Ακούω-Αγγίζω-Αισθάνομαι» από το Οικομουμεσίο Ζαγορίου

Το Μουσειοπαιδαγωγικό περίπατο με τίτλο «Ακούω-Αγγίζω-Αισθάνομαι» διοργανώνει το Οικομουμεσίο Ζαγορίου με έδρα τα Άνω Πεδινά την Κυριακή, **6 Ιουνίου**, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής του πολιτικής για το έτος 2020-2021, ο οποίος απευθύνεται σε άτομα με προβλήματα όρασης και θα πραγματοποιηθεί στο Ζαγόρι. Η δράση υλοποιείται με την υποστήριξη και χορηγία του Κοινωφελούς Ιδρύματος Ιωάννη Σ. Λάτση και τελεί υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Ηπείρου.

Το γεφύρι της Πλάκας όπως ήταν παλιά

Το πρόγραμμα αποτελεί μια ξενάγηση ερμηνείας που συμπεριλαμβάνει ένα ηχοπερίπατο εκπαιδευτικού χαρακτήρα, στα «in situ» πολιτισμικά και φυσικά τοπία του Ζαγορίου. Ως αντικείμενο της έρευνας και δράσης του προγράμματος επιλέχθηκαν τρία πέτρινα γεφύρια του Ζαγορίου (Γεφύρι Κόκκορου, Γεφύρι Καλογερικό ή του Πλακίδα και το Γεφύρι του Μύλου στους Κήπους), εύκολα προσβάσιμα στα άτομα με προβλήματα όρασης. Οι 3D απεικονίσεις της γεωμορφολογίας της διαδρομής και των γεφυριών θα λειτουργήσουν ενισχυτικά, δίνοντας τη δυνατότητα μέσω της αφής, να γίνουν αντιληπτά στα άτομα με προβλήματα όρασης τα μεγάλα κλίμακα μνημεία.

Το Οικομουμεσίο Ζαγορίου για την υλοποίηση του προγράμματος συνεργάζεται με την Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, το Κέντρο Καινοτομίας Fab-Lab Ιωαννίνων και τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου.

Απαραίτητη η δήλωση συμμετοχής στην φόρμα:

<https://docs.google.com/forms/d/12Z-smRRXewbq9u2pTansBlyBE4aQnPtch-55rrpUh5q/edit>.

Οι Ζαγορίσιες ελαφίνες

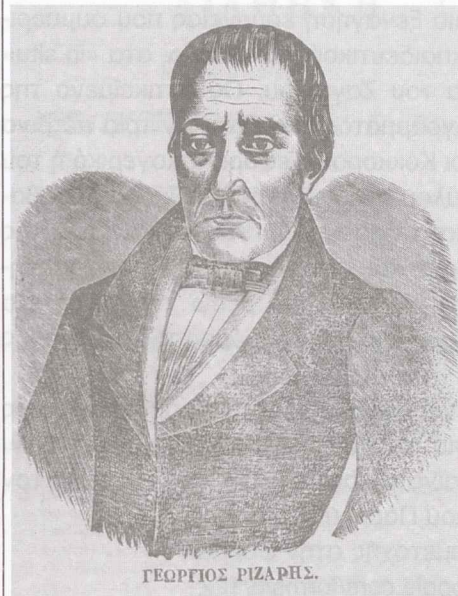
Ελένης Οικονομίδου Δούβλη

Ενώ όλη η Ελλάδα πανηγυρίζει για τον Τσιτσιπά και τη Σάκαρη που μας κάνουν περήφανους ως Έλληνες για τις επιτυχίες τους και δικαίως, εμείς εδώ στο μικρό πανέμορφο αλλά έρημο Ζαγόρι καμαρώνουμε και πρέπει να πανηγυρίζουμε για τις Ζαγορίσιες ελαφίνες μας που μας έκαναν γνωστούς και περήφανους στην Ελλάδα μας. Πρόκειται για τις αδελφές **Αναστασία και Σωτηρία Ράπτη** κόρες του Καπεσοβίτη Θωμά Ράπτη και της Πανωσουδενιώτισσας Αμαλίας Τσιγαρά.

Στο Πανελλήνιο πρωτάθλημα στίβου στην κατηγορία Ανδρών-Γυναικών και Κ23 στην πόλη της Πάτρας πρωταγωνίστριες ήταν αναμφίβολα οι δύο αδελφές Ράπτη. Η **Σωτηρία** με 2 μετάλλια στο μήκος και στο 3πλούν, έπιασε το όριο για το Πανευρωπαϊκό πρωτάθλημα Κ20 στο άλμα 3πλούν.

Η **Αναστασία** πήρε μετάλλιο στην κατηγορία Κ 23 στα 400μ και κλήθηκε στην Εθνική Ομάδα για τους Βαλκανικούς που θα γίνουν στην Τουρκία-Κων/πολη.

Και αξίζει στις αδελφές Ράπτη μια τιμητική εκδήλωση εκ μέρους του Δήμου και των Ζαγορίσιων συλλόγων. Παιδιά δικά μας είναι που τον θέλουν και τον αξίζουν τον έπαινο γιατί σπουδάζουν και παράλληλα διακρίνονται και τιμούν την οικογένειά τους και το Ζαγόρι. Από την καρδιά μου θερμά συγχαρητήρια, υγεία και να τις καμαρώσουμε και σ' ανώτερα.

Διοίκηση Ριζαρείου προς Υπουργό Παιδείας:**ΟΧΙ σε υποβάθμιση των στόχων της Διαθήκης των Ριζάρηδων!****Πολυσύνθετα τα νομικά ζητήματα που απορρέουν από τους δεσμευτικούς όρους για τα 14 Κληροδοτήματα...****Στενή και διαρκή συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, επιδιώκει το Ριζάρειο Ίδρυμα, προκειμένου η όποια εκπαιδευτική δομή προκύψει να είναι προϊόν διαλόγου και κυρίως με τη σύμφωνη γνώμη των εκτελεστών της Διαθήκης του Γεωργίου Ριζάρη.**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΙΖΑΡΗΣ.

Με αφορμή πληροφορία που υπέπεσε στην αντίληψη του Πολυμελούς Συμβουλίου, μέσω Διαδικτύου, ότι υπάρχει έτοιμο νομοσχέδιο με προβλεπόμενη εκκλησιαστική δομή Σ.Μ.Υ.Κ. στο Ριζάρειο Ίδρυμα, χωρίς να προηγηθεί καμία συζήτηση και κυρίως χωρίς επίσημη ενημέρωση, (την υπογράφει ο Πρόεδρος του, πρ. Πρύτανης του Πανεπ. Ιωαννίνων Χρήστος Μασσαλάς),

τονίζει ότι «με το νομοσχέδιο που κυκλοφορεί, η Πολιτεία υποβαθμίζει τους στόχους της Διαθήκης των Ριζάρηδων και αγνοεί την ιστορία 177 χρόνων και τον ρόλο του Πολυμελούς Συμβουλίου».

Παράλληλα σημειώνει και κάτι που ίσως να αγνοεί η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, ότι δηλαδή το όλο θέμα συνδέεται με πολυσύνθετα νομικά ζητήματα, τα οποία απορρέουν από τους δεσμευτικούς όρους της Διαθήκης του Γεωργίου Ριζάρη και τις νομικές δυσχέρειες που συνδέονται με τα δεκατέσσερα κληροδοτήματα του Ριζαρείου Ιδρύματος. Και επισημαίνει ότι απαιτούνται πολλές επιμέρους νομοθετικές ρυθμίσεις για την αποφυγή παραβίασης των όρων της Διαθήκης και αναπόφευκτων δικαστικών εμπολοκών, όπως έγινε στο πρόσφατο παρελθόν, με αποτέλεσμα να ακυρώσει αμετακλήτως το Συμβούλιο της Επικρατείας τις αποφάσεις του Υπουργείου Παιδείας.

«Η μεθόδευση αυτή δεν αρμόζει σε μια δημοκρατική Πολιτεία που διακηρύσσει τον διάλογο και την ποιότητα στις εκπαιδευτικές δομές της», τονίζει στην επιστολή ο κ. Μασσαλάς και απευθυνόμενος προς την κ. Κεραμέως ζητά η Πολιτεία να σεβαστεί τη βούληση των Ριζάρηδων, ενώ καθιστά σαφές στην υπουργό ότι «το Πολυμελές Συμβούλιο της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής είναι πρόθυμο να συνεργαστεί με τον Υπουργό Παιδείας, με γνώμονα τη Διαθήκη, ώστε να προσεγγιστεί το όραμα των Ριζάρηδων στο σημερινό κόσμο».

(«Πρωινός Λόγος»)

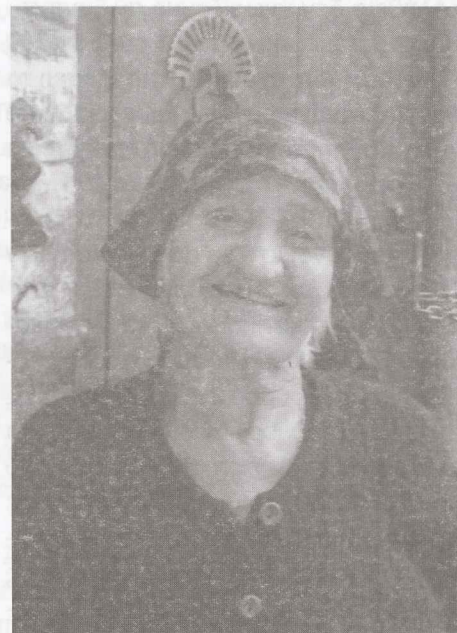
ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ**ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΩΤΗΡΗ****(1929-2021)**

Αρχές Μαΐου μας «μίσηψε» ένας καλός Ζαγορίσιος και φίλος ο Σκαμνελιώτης δάσκαλος **Σωτήρης Σωτήρη**, παθιασμένος μια ζωή με το Σκαμνέλι και το Ζαγόρι του.

Καθυστερημένα, λόγω κατοχής, τελείωσε τη Γεραρά Ζωσιμαία Σχολή τυο 1950 και μετά το Στρατιωτικό του εισήχθη στη Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία Ιωαννίνων το 1952, παίρνοντας το πτυχίο του δασκάλου το 1954, το οποίο επάξια τίμησε ως ένας καταξιωμένος εκπαιδευτικός.

Ως συνταξιούχος εκπαιδευτικός δεν άφηγε ποτέ καλοκαίρι να περάσει μακριά από το Σκαμνέλι. Στην Αθήνα όπου διέμενε τα τελευταία χρόνια με τη σύζυγό του (η οποία έφυγε πριν απ' αυτόν) ασχολήθηκε για πολλά χρόνια με τα Ζαγορίσια προβλήματα ως μέλος της Ένωσης Ζαγορίσιων Αθηνών και της Αδερφότητας Σκαμνελιωτών Αθήνας. Καλό ταξίδι Σωτήρη και ελαφρύ το χώμα της Αττικής που σκέπασε.

B. Τζιόδας

ΜΑΡΙΝΑ ΛΙΟΓΚΑ - ΤΖΟΚΑ**(17-1-1927 – 25-4-2021)**

Γεννήθηκε στον Ελαφότοπο (Τσερβάρι) Ζαγορίου δεύτερη κόρη της ενδεκαμελούς κτηνοτροφικής και γεωργικής οικογένειας του Δημητρίου Λιόγκα και της Αρσινόης Κράλιου. Η πολυπρόσωπη οικογένεια μονιασμένη και εργατική φρόντιζε με τα χειρωνακτικά μέσα της εποχής στον δύσβατο ορεινό τόπο την κινητή και ακίνητη περιουσία της για να ανταπεξέλθει στις μεγάλες υποχρεώσεις της. Ασκόλαγη διαδρομή από τον Σταύρο στα Μεγαλοχώρα, τα Σταυροπίδια, τον Κάμπο, τα Καλύβια, το Καλπάκι και τους Καλαμάδες.

Τα πρώτα γράμματα στο Δημοτικό Σχολείο του Χωριού και τα υπόλοιπα στη βιοπάλη, τις γυναικείες τέχνες, το νοικοκυριό με συνεργασία και ομόνοια. Η παιδική και εφηβική ηλικία σηματοδεύτηκε από τον πόλεμο, την κατοχή, την αντίσταση και τον εμφύλιο όλεθρο.

Υψηλή εργασιακή επίδοση και απόδοση στον αργαλειό, πλεκτομηχανή, γνέσιμο, κέντημα, ράψιμο και γαλακτοκομικά προϊόντα με συνοδεία τα μακρόσυρτα τραγούδια και αργότερα τα μοιρολόγια για τους χαμους και καημούς των νεκρών. Σπαρακτική, κλωθογυριστή λεπτοφωνή ίδια με τη θεία της Τσιαντούλα (Κωνσταντίνα Κράλιου).

Πόντοι πολλοί στο σπιτικό και στη συνέχεια χαρές με τα νέα πρόσωπα. Δημιούργησε δικό της βαρύ σπιτικό δίπλα στο πατρικό της (το Τζοκάτικο δίπλα στο Λιογκάτικο) φροντίζοντας με το σύζυγό της Νίκο, τα δύο τέκνα της με ζαγορίσια ανατροφή και επαγγελματική καταξίωση. Ευτύχησε να απολαύσει γαμπρούς, νύφες, εγγόνια, δισέγγονα, ανεψιούς και ανεψιές. Περιέθαλψε και συμπαραστάθηκε στις δύσκολες στιγμές του συζύγου της, την αδελφή της Ευλαλίας, των αδελφιών και ανεψιών της.

Ιδιαίτερη ικανή στις συνδυαστικές δραστηριότητες, επιβεβλημένες από την αρνητικότητα και τις προκλήσεις των εποχών, ανέδειξαν τις αρετές της: πειθαρχημένη, οικονόμα, εύστροφη στο πνεύμα αλλά και γεροδεμένη στο σώμα, με αποτέλεσμα τη προκοπή και την ευημερία

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

«το νοικοκυριό θέλει να σκφώνεις και να ξεσκφώνεις αλλιώς δεν γένι-τι» έλεγε συμβουλευτικά.

Σπίτι με λουλούδια και ενθυμήματα, αντικείμενα και φωτογραφίες μαρτυρίες ζωής. Πολυσύνθετο φαινόμενο Ζαγορίσιος, φροντισμένη στη δουλειά, τη γιορτή, το χορό, όρθια περήφανη και καπάτσα. Μεγάλη ικανότητα στη διήγηση ιστοριών, παραμυθιών και ποιημάτων με μοναδικότητα στην περιγραφή χαρακτηριστικών των προσώπων και την ιδιαιτερότητα των φωνών: Η Μαργιόλα, η Ηλιογέννητη, η Λιτίκω, ο Μενούσης, ο κυρ-Βοριάς, η Αρετούσα, του γεφυριού της Άρτας, ο Μαυριάς, ο Κωνσταντής ... στα νυχτοξημερώματα των εποχών κοντά στη μασίνα με το ψιθύρισμα του ζεστού νερού στο αγγείο έτοιμου για κάθε χρήση.

Απέναντι ο προστάτης κάθε ελπίδας ο γείτονας Αϊ Νικόλας που τώρα σε φέλνει στην τελευταία σου κατοικία με το βάρος της πανδημίας που μας θυμίζει το αναπόφευκτο τέλος μας για το οποίο έλεγες για θάρρος και παρηγοριά: οι ζωντανοί με τους ζωντανούς και οι πεθαμένοι με τους πεθαμένους, έτσι βρέθηκαν ψευτόκοσμος είμαστε.

Μαρίνα μας μαζί σου φεύγει ολόκληρη βιβλιοθήκη γνώσεων, βιωματικών στοιχείων σπάνιας ποσότητας και ποιότητας στην Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνιολογία, Θρησκεία, Τέχνη και Τεχνική, πληροφοριών που χρησίμευσαν στο συγγραφείο-ερευνητή του χωριού μας Κικόπουλο Μενέλαο, το πρόσωπό μου για το Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο όπου εδώρησε την πλεκτομηχανή της εποχής σου, και ιδιαίτερα στην αδελφή μου Ελένη Δούβλη στο βιβλιό της για τη Ζαγορίσια μαγειρική όπου διασώθηκε μαγνητοφωνημένη η φωνή σου.

Οι δικοί σου άνθρωποι που παραστέκονται μαζί με τους συγγενείς και φίλους σε αποχαιρετούν και εύχονται ανάπαυση σώματος και ψυχής με την υπόσχεση αθανασίας που προσβεί η ορθοδοξία μας. Ας είναι ικανοποιημένα τα παιδιά σου που φρόντισαν τα τέλη σου ανώδυνα και ειρηνικά στο χωριό και τα Γιάννενα ο Κώστας, η Κική και ο Ηρακλής.

Μέρα που είναι σήμερα Μεγαλοβδομαδικά στη συνάντησή σου με τους μακαρίτες, δώσε λίγες πασκαλομάνισες από το Τσερβαριώτικο Επιτάφιο μοσχομύρισμα θύμησης και θύμηση αναπνοής για ανάσταση.

Αιωνία σου η μνήμη

Μιχάλης Οικονομίδης

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (ΒΟΥΛΑ) ΦΑΡΜΑΚΗ**(1927-2021)**

Τη Βούλα τη γνώρισα στα μαθητικά μου χρόνια, στις όμορφες στιγμές μας στο οδηγισμό. Αργότερα χαθήκαμε.

Ολοκληρώνοντας όμως έναν απαιτητικό κύκλο οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεων, ξαναβρεθήκαμε στα ίδια μέρη μας από τότε ήρθαμε πολύ κοντά.

Δράσεις, εκδρομές, συνέδρια, αλλά και διακοπές μαζί με κοινές φίλες και γειτόνισσες.

Μετά από κοινή πορεία, τριάντα περίπου χρόνων μπροστά με βεβαιότητα να πω πως έφυγε μια ξεχωριστή κυρία.

Με ευγένεια ψυχής, καλοσύνη και αγάπη για όλους. Για την οικογένειά της, τους φίλους της, τον οδηγισμό και την ομάδα συνεργασίας του Σ.Ε.Ο. την οποία αγάπησε πολύ και η προσφορά της σ' αυτήν ήταν συνεχής για πάρα, πάραπολλά χρόνια.

Παρούσα σ' όλες τις πανελλήνιες εκδηλώσεις σε όλα τα μέρη της Ελλάδας, η γνώμη της είχε πάντα ιδιαίτερη βαρύτητα για μας.

Απ' όταν η πανδημία μας χτύπησε την πόρτα δεν ξανασυναντηθήκαμε. Μιλούσαμε στο τηλέφωνο, μέχρι που κι αυτό σταμάτησε.

Δυστυχώς οι συνθήκες τα 'φεραν να μην μπορέσουμε να την αποχαιρετήσουμε όπως της έπρεπε και θα θέλαμε.

Απ' όλη την ομάδα συνεργασίας, τον Σ.Ε.Ο. και από μένα προσωπικά συλλυπητήρια στην οικογένειά της και καλόν παράδεισο, γιατί η Βούλα μας θα πάει στον παράδεισο.

Λουκία Αποστολίδου-Τζιόδα

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΒΑΝΑ-ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Αντίο Βιργινία

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος και ο Εμφύλιος άφησαν τον τόπο μας όλο χαλάσματα και αποκαΐδια. Μια καταχνιά φτώχειας τα σκέπαζε όλα. Τότε ξαφνικά φάνηκε στο χριό μας μια φαμίλια. Ο Σωκράτης Βάνας καζαντισμένος στο Κάιρο χρόνια, έφτιαξε μια όμορφη οικογένεια και πίστεψε ότι είχε ιερή υποχρέωση να την γνωρίσει στους δικούς του αφού πέρασε ο πόλεμος.

Έτσι η Κυρία Σοφία, ευγενική και διακριτικά αρχοντική, από τα τόσα καλά της και τους υπηρέτες στο Κάιρο, βρέθηκε στο ρημαγμένο Καπέσοβο με τις λάμπες και το νερό της φτώχειας. Ευστυχώς έφερε εκείνη απ' όλα τα καλά και δώρα για όλους. Τα τρία παιδιά της έκαναν την Θεία Πανωραία να φωνάζει όλο χαρά. Ήρθαν τα Σωκρατέλια μ'. Τα Σωκρατέλια ήταν ο μικρός στρουμπουλός Αντρέας, ο πανέξυπνος Τάκης και η πρώτη κορούλα Βιργινούλα. Καλοντυμένη και καλοχτενισμένη σαν κούκλα με τα μαύρα μαλλάκια του και τα μαύρα γελαστά μάτια. Από τότε έγιναν πιο καλοί Καπεσοβίτες και απ' τους ντόπιους. Η παρουσία τους συνεχής και ουσιαστική, μέχρι που τα μαύρα μαλλάκια της Βιργινούλας γέμισαν άσπρες τούφες. Η αγαπημένη μας Βίργω όπως την έλεγε ο άντρας της, ήταν χαρισματικός άνθρωπος. Δραστήρια και εργατική, έβαλε στόχος και τους υλοποιούσε. Ζωντάνευσε το πατρικό της γιαγιάς Βιργινίας το παλιό Βογιέκο. Έκανε εκεί μια ζεστή φωλιά, φιλόξενη για όλους. Είχε δουλέψει σε Τράπεζα και έπανε πουλιά στον αέρα. Η Βιργινία ήταν ένα διαρκές κάλεσα. Ελάβε βάζω το μπρίκι με τον καφέ. Ελάτε έφτιαξα πίτα. Η μεγάλη της αγάπη, ήταν η εγγονούλα της. Την έφερε μωρό στο χωριό και τη κουβαλούσε αγκαλιά στα γκαλντερίσματα και τις ανφόρες χωρίς να σκέφτεται την κόουραση. Όταν της γιόρταζε τα γενέθλια, γέμιζαν οι αυλές της από όλους τους χωριανούς και όλο γέλια πρόσφερε γλυκά και μεζέδες. Όταν διηγόταν δεν χόρταινες να την ακούς να σε ταξιδεύει από το Κάιρο στην Αθήνα και στο Καπέσοβο. Έτσι ξεσήκωσε μια ομάδα γυναικών απ' το χωριό και τις έφτασε στο Κάιρο. Ενθουσιάστηκαν όλες.

Έγινε και Πρόεδρος του Συλλόγου μας και κουβαλούσε τα ταψιά με τις πίτες και τα γλυκά, όταν κάναμε εκδηλώσεις. Ερχόταν στο παγωμένο Καπέσοβο να κάνει Χριστούγεννα, για να ανάψει όλα τα φώτα στο σπίτι της, που είναι σαν φάρος στην κορυφή του χωριού, να φαίνεται ζωντανό το χωριό μας. Αυτή είναι η λαχτάρα του Ζαγορίσιου. Τα φωτισμένα σπίτια που δείχνουν παρουσία. Τέτοιοι άνθρωποι είναι αναντικατάστατοι, ακριβοί κι όταν χάνονται βουλιάζει ο περίγυρος τους σε μια απέραντη πίκρα. Η Βιργινία μας χάθηκε και κανένας δεν ήθελε αν το πιστέψει, γιατί ήταν η προσωποποίηση της δράσης, τη ζωντανιάς της χαράς της ζωής. Ατέλειωτη Βιργινία μου, είναι δυνατόν να τελειώσεις εσύ; Τόσος πλούτος αισθημάτων! Τόσο απολαυστικά κοινωνικά κι' εσύ κι' ο αδερφός σου Αντρέας χαθήκατε μέσα σε 6 μήνες...

Έφυγα τα Σωκρατέλια μας που γέμιζε το Μεσοχώρι, αστεία και πειράγματα. Αντίο αγαπημένα μου ξαδέρφια, φίλοι και χωριανοί. Πάρτε το ταξίδι σας προς το Θεό, γιατί αυτό θα πει το Αντίο... Α δίο!

Εύχομαι στον αδερφό τους Τάκη, να ζήσει πολλά, πολλά χρόνια να τους θυμάται και κάποιο απ' τα πολλά βλαστήρια του να αναστήσει το πατρικό τους. Θα χαρεί, ο παππούς Σωκράτης που ήρθε από το Κάιρο να ξεκουραστεί στο Κοιμητήριο του χωριού μας, την Παναγιά!

Ζούκη Ελένη-Αφροδίτη

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ
Βαπτίσεις

– Ο **Αναστάσιος Βαρζώκας** και η **Κολιού Αρτεμισία** βάπτισαν το γιο τους και του χάρισαν το όνομα του παππού: **Κωνσταντίνος**. Να ζήσει γερός και τυχερός ο νεοφώτιστος και καλός Χριστιανός!

Θάνατοι

– Στις 28-4-2021 απεβίωσε ο 90χρονος **Δημήτριος Χατζής** του Χριστοδούλου και της Ελευθερίας. Θερμά συλλυπητήρια!

– Ο **Αθανάσιος Χατζής** του Χριστοδούλου και της Ελευθερίας που είχε γεννηθεί στις 14-4-1941 απεβίωσε στις 27-5-2021. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς!

– Στις 23-5-2021 απεβίωσε η **Χριστοδούλου Μαρία**, το γένος Κουτσαμή Βασιλείου. Θερμά συλλυπητήρια. Γεννήθηκε στις 11-1-1943.

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ
Γεννήσεις

– Η **Βικτωρία Φ. Δελημήτρου** και ο **Δημήτρης Λώλης** απόκτησαν διδυμάκια. Ένα κοριτσάκι και ένα αγοράκι. Γερά, τυχερά να ζήσουν και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν!

– Η **Σοφία Μισίκογλου** και ο **Γιάννης Βολικάκης** απόκτησαν στην Αθήνα ένα πρωτότοκο υγιέστατο αγοράκι στις ... Μαΐου 2021. Να ζήσει γερός και τυχερός ο πρώτος εγγονός της Μαρίας Εμ. Μήλιου!

ΑΡΙΣΤΗ-ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ
Βαπτίσεις

– Η **Βασιλική Αθανασοπούλου** και ο **Ναπολέων Λαδιάς** βάπτισαν την κόρη τους και την είπαν **Μαρίνα!** Να τους ζήσει με υγεία, χαρά και ευτυχία!

Θάνατοι

– Πέθανε στην Αθήνα ο **Νικόλαος Γάρος** του Χρήστου και της Ελένης. Το 7ο παιδί της οικογένειας, γεννηθείς το 1946 και την 1-6-21 αναπαύτηκε στην Αρίστη Ζαγορίου για πάντα. Θερμά συλλυπητήρια.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ**ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ**
Γεννήσεις

– Ο **Βασίλειος Κάτσενος** και η **Ελένη Γιαννακούλη** απόκτησαν στις 18 Μαΐου 2021 το δεύτερο κοριτσάκι τους στα Γιάννενα. Γερό, τυχερό να ζήσει και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσει!

Βαπτίσεις

– Ο **Αλέξανδρος Καρθούνης** και η **Ιωάννα Ξυνόγαλου** βάπτισαν το κοριτσάκι τους και το είπαν Ευαγγελία. Να τους ζήσει γερή και τυχερή!

Θάνατοι

– Απεβίωσε στην Αθήνα ο **Δημήτριος Ζούμας** του Σωτηρίου και της Αλεξάνδρας.

– Η **Ευφροσύνη Γκοζίνα** που είχε γεννηθεί στις 18-11-1933 απεβίωσε στις 19-5-2021 στους Ασπραγγέλους. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς των εκλιπόντων.

– Η **Βασιλική χήρα Χρήστου Ζαμπακόλα**, το γένος Καλυψούς και Κων/νου Λαδιά που είχε γεννηθεί στις 19-4-1930 απεβίωσε στις 27 Μαΐου 2021. Πριν από μια εβδομάδα είχε φύγει απ' την ζωή η 88χρονη πολυαγαπημένη της αδελφή Ευφροσύνη Γκοζίνα.

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της εκλιπούσας.

ΒΙΤΣΑ**Γάμοι**

– Η **Βασδέκη Αμαλία Χριστίνα** του Αθανασίου και ο **Αναστάσιος Φραντολάς** του Τιμολέοντα παντρεύτηκαν στην Θεσ/νίκη. Να ζήσουν με υγεία, χαρά, ευτυχία!

Θάνατοι

Απεβίωσε στις 5-5-21 η **Ιουλία χήρα Αχιλλέα Λαδιά**, το γένος Γεωργίου Καπρινιώτη. Θερμά συλλυπητήρια.

ΒΩΒΟΥΣΑ
Γεννήσεις

– Ο **Νόλας Βασίλειος** και η **Παραπανήσιου Παρασκευή** απόκτησαν αγοράκι στα Γιάννενα.

Θάνατοι

– Η **Δήμητρα Κούσκου** της Καλλιόπης και του Χρήστου που είχε γεννηθεί στις 5-10-1938 απεβίωσε στις 28-5-21. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ
Θάνατοι

– Απεβίωσε ο 90χρονος **Μιχαήλ Μπιζάνης** του Νικολάου στον Εύοσμο Θεσ/νίκης στις 16 Απριλίου 2021.

– Στις 19 Μαΐου 2021 απεβίωσε στο Μαρούσι Αττικής ο **Νικόλαος Χαντόλιος** του Δημητρίου και της Χάιδως.

– Στις 28 Απριλίου 2021 απεβίωσε η **Αικατερίνη Σίγκα** το γένος Νικολάου Εξάρχου.

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς των εκλιπόντων.

ΕΛΑΤΗ**Θάνατοι**

– Η 82χρονη **Ξακουστή Τσάνου**, το γένος Αθανασίου Τσέβη απεβίωσε στις 3-5-2021. Συλλυπητήρια!

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ**Θάνατοι**

– Η 93χρονη **Μαρίνα Τζόκα**, το γένος Δημητρίου Λιόγκα απεβίωσε στις 26 Απριλίου 2021. Να ζήσουν οι απόγονοί της και τα χρόνια της να πάρουν! Θερμά συλλυπητήρια!

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ**Θάνατοι**

– Ο **Σταύρος Φωτιάδης** του Στεφάνου και της Βασιλικής που είχε γεννηθεί στις 25-2-1947 απεβίωσε στις 25-5-2021. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ
Γεννήσεις

– Η **Μαρία Παπαγεωργίου** και ο **Δημήτριος Φλέβας** απόκτησαν αγοράκι στο Μαρούσι Αττικής! Να τους ζήσει.

ΚΑΣΤΑΝΩΝΑΣ
Θάνατοι

– Ο **Αλέξανδρος Καραγιάννης** του Πέτρου και της Φωτει-

νής, απεβίωσε τέλη Μαΐου. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΚΗΠΟΙ**Θάνατοι**

– Η **Κατσαθριά Ανθούλα**, χήρα του Παύλου απεβίωσε τέλη Μαΐου, ετών 90. Συλλυπητήρια θερμά.

ΛΑΪΣΤΑ**Γεννήσεις**

– Ο **Γρίβας Σπυρίδων** και η **Καρθούνη Αικατερίνη** απόκτησαν αγοράκι στις 10-5-2021. Γερό τυχερό να ζήσει και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσει!

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ**Γεννήσεις**

– Ο **Κλεάνθης-Νικόλαος Κοντονάσιος** και η **Ελένη Στραβοσκούφη** απόκτησαν αγοράκι στην Αθήνα στις 5-5-21. Γερός, τυχερός να ζήσει ο νεογέννητος **Μιλτιάδης**.

Θάνατοι

– Στις 26 Απρίλη 2021 έφυγε απ' τη ζωή, η 100χρονη **Θάλεια**, χήρα Θεόφιλου Κοντονάσιου, το γένος Μιχαήλ Κωστόπουλου. Να ζήσουν οι απόγονοί της και τα χρόνια της να πάρουν!

ΠΑΠΙΓΚΟ**Γεννήσεις**

– Ο **Γιάννης Κοττίκας** και η **Ζηνοβία Βασιλειάδου** απόκτησαν αγοράκι στα Γιάννενα στις 7 Μάη του 2021. Γερός, τυχερός να ζήσει ο νεογέννητος **Διογένης!**

Θάνατοι

– Την πρόδωσε η καρδιά της την **Μαρίνα**, χήρα Αλέξανδρου Κοντογιώργου, το γένος Βασιλείου **Νούσια** στα Γιάννενα. Ήταν συνταξιούχος καθηγήτρια αγγλικών.

– Η **Ελένη Δαμιανού**, το γένος Δέσποινας και Αλεξάνδρου Τσίλη απεβίωσε στην Αθήνα. Ήταν γεννημένη το 1936 η παιδική φίλη της μητέρας μου. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς των εκλιπόντων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ**ΣΚΑΜΝΕΛΙ****Γεννήσεις**

– Η **Κων/να Αναγνώστου** και ο **Νικόλαος Τίγκας** απόκτησαν κοριτσάκι στην Αθήνα! Γερή, τυχερή να ζήσει η εγγονούλα της Μελοπομένης Φραγκούλη.

Θάνατοι

– Αναπαύτηκε για πάντα στο αγαπημένο του Σκαμνέλι ο 93χρονος συνταξιούχος δάσκαλος **Σωτήρης Σωτήρης** του Βασιλείου και της Ελπινίκης στις 6-5-21. Θερμά συλλυπητήρια!

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ**Γάμοι**

– Ο **Γεώργιος Βαγγελής** του Δημητρίου και της Αθανασίας και η **Βασιλική Καρατάρη** του Ανάργυρου παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο Ζίτσας. Γεροί, τυχεροί να ζήσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν!

ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙ**Γεννήσεις**

– Ο **Κλεομένης Τσιούρης** και η **Παλαισπάνου Μαρία** απόκτησαν αγοράκι στις 21-5-2021.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ**Θάνατοι**

Απεβίωσε στις 21 Απριλίου 2021 ο 92χρονος **Κων/νος Βαϊράμης** του Αθανασίου και της Περεφώνης. Να ζήσουν οι απόγονοί του και τα χρόνια του να πάρουν!

Επιμέλεια**Δέσποινα Γκερλέ-Μπίσσα****ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ****Συλλυπητήρια**

– Για το θάνατο της **Βασιλικής Ζαμπακόλα** θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της, τα εγγόνια της και σ' όλους τους συγγενείς της. «το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ**Γεννήσεις**

– Στους αγαπημένους μας γονείς **Μαρία Μιχαήλ** και **Ματία Μπελάτι** καθώς και στους αγαπημένους μας φίλους παππούδες Γρηγόρη Μιχαήλ, Ρέα Γκράτζιου και

στην προγιαγιά Μαίρη Γκράτζιου ευχόμαστε να τους ζήσει το αγοράκι να είναι γερό, τυχερό και ευλογημένο.

Δημήτρης, Ντίνα Τόμου

– Στους αγαπημένους μας γονείς **Σωτήρη Πανταζή** και **Αλεξάνδρα Παπαγγέλη** καθώς και στους αγαπημένους μας παππούδες **Κωνσταντίνο Πανταζή** και **Κική Τζόκα** ευχόμαστε να τους ζήσει το εγγονάκι, να είναι γερό, τυχερό και ευλογημένο.

Δημήτρης, Ντίνα Τόμου

– Στους αγαπημένους γονείς **Κατερίνα και Δημήτρη Αποστολάκη** και στους αγαπημένους φίλους παππούδες **Νικόλαο Τσούτσουρα** και **Τζένη Σοφianoπούλου** ευχόμαστε να τους ζήσει το κοριτσάκι να είναι γερό, τυχερό και ευλογημένο.

Δημήτρης, Ντίνα Τόμου

Βαπτίσεις

– Ο **Βασίλης** και η **Κατερίνα** Ντιναλέξη στις Λιγκιάδες, την Κυριακή 13-6-21, βάπτισαν την δεύτερη κορούλα τους και η νονά της έδωσε το όνομα Εμμελεία (αγία της Ορθοδοξίας, μητέρα του Μεγάλου Βασιλείου). Ευχόμαστε στους γονείς, στην αδελφούλα, στους παππούδες και τις γιαγιάδες να τους ζήσει και να την χαίρονται.

Οικογένεια
Απόστολου Ντιναλέξη

Θάνατοι

– Η **Μαρίνα Τζόκα** το γένος Δημητρίου Λιόγκα απεβίωσε και ετάφη στον Ελαφότοπο στις 26/6/21. Θερμά συλλυπητήρια στις οικογένειες των παιδιών της Βασιλικής Πανταζή και Ηρακλή Τζόκα.

Συλλυπητήρια και στις αδερφές της Αθανασία Τζιόβα και Παρασκευή Σακκά.

Οικογένειες
Βασιλείου Τζιόβα
Απόστολου Ντιναλέξη

Συλλυπητήρια

– Στους αγαπημένους μας Ηρακλή και Κική θερμά συλλυπητήρια για τον θάνατο της μητέρας τους **Μαρίνας**. Στη μνήμη μας θα είναι πάντα ζωντανή.

Μαίρη Γκράτζιου
Γρηγόρης και Ρέα Μιχαήλ

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ**Θάνατοι**

– Πέθανε και κηδεύτηκε στο Καβαλλάρι όπου κατοικούσε μόνιμα εδώ και 25 χρόνια ο **Γεώργιος Αναγνώστου** σε ηλικία 80 ετών. Καταγόταν από την Παναγιά Πρεβέζης και ήλθε γαμπρός στο χωριό μας παίρνοντας την κόρη του Νικολάου Θάνου, Γλυκερία. Έζησε τη ζωή του ορφανός και μεγαλώνοντας από την παιδική του ηλικία σε παιδουπόλεις και τελικά εργαζόμενος την τέχνη του ηλεκτρολόγου αυτοκινήτων. Γνώρισε πολλές δυσκολίες στη ζωή του αλλά στο τέλος ανταμείφθηκε ρίχνοντας την άγκυρα στο χωριό μας, όπου έχτισε ένα ζηλευτό σπίτι και πέρασε ευχάριστα τα έτη της σύνταξης του. Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του και η μνήμη του αιώνια. Συλλυπητήρια στους οικείους του.

– Πέθανε στα Ιωάννινα όπου ζούσε και κηδεύτηκε στο χωριό μας σε ηλικία 73 ετών, ο **Σταύρος Φωτιάδης** του Στεφάνου. Είχε παντρευτεί την Αικατερίνη από τους Μηλιωτάδες με την οποία απέκτησε τρία παιδιά. Έμεινε για πολλά χρόνια σε χηρεία, αφήνοντάς τον η γυναίκα του πολύ νωρίς.

Εργάστηκε για αρκετά χρόνια στο χωριό και στη συνέχεια ως εργάτης στα Γιάννενα. Υπήρξε φιλότιμος και ανεξίκακος. Του ευχόμαστε καλή ανάπαυση και αιώνια η μνήμη του. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους του.

Εκ του συλλόγου

ΚΑΠΕΣΟΒΟ**Γεννήσεις**

– Η **Μαρία Παπαγεωργίου** και ο **Δημήτριος Φλέβας** απόκτησαν αγοράκι. Ευχόμαστε να τους ζήσει με υγεία. Στον παππού Γεώργιο, στη γιαγιά Νίκη και στον θείο Παντελή ευχόμαστε να το χαρούν και να τους ζήσει.

Οικ. Απόστολου
Ντιναλέξη

ΚΗΠΟΙ**Θάνατοι**

– Έφυγε από τη ζωή ο **Κώστας Λιάγκας**, υπέροχος άνθρωπος και διακεκριμένος γιατρός, με καταγωγή από τους Κήπους Ζαγορίου.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ**Γεννήσεις**

– Ο **Δημήτρης Κόκκορος** και η σύζυγός του **Νάγια Τριτάκη** έφεραν στον κόσμο την πρωτότοκη κόρη τους στις 28 Μαΐου.

– Η **Πωλίνα Τάγκα** του Άρη και ο σύζυγός της **Θόδωρος Τσούμης** έγιναν γονείς για τρίτη φορά, φέρνοντας στον κόσμο ένα αγοράκι στις 22 Μαΐου.

– Στις 24 του Απρίλη έγιναν για πρώτη φορά γονείς ενός αγοριού η **Ελισάβετ Τάγκα** και ο σύζυγός της **Γιώργος Κέφης**.

– Στις 5 του Γενάρη έφεραν στον κόσμο το δεύτερο κοριτσάκι τους η **Κλειώ Τσουμάνη** κι ο σύζυγός της **Παναγιώτης Αραβανής**.

Να έχουν όλα Καλή Τύχη και να ζήσουν ευτυχισμένα!!!
Οικογένεια
Μ. Γ. Κόκκορου

ΜΑΚΡΙΝΟ**Θάνατοι**

– Πέθανε και κηδεύτηκε στις 15 Ιουνίου στο χωριό της η **Σοφία Σπυριδάκη** ετών 91, μητέρα του πρώην Δημάρχου Ανατολικού Ζαγορίου Σωτήρη Σπυριδάκη. Στο Σωτήρη και σ' όλους τους συγγενείς της θερμά συλλυπητήρια.

«το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΔΩΡΕΕΣ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

– Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος ο **Σύλλογος Νέων Αρίστης** προσέφερε τα λουλούδια του Επιταφίου.

– Στη μνήμη του **Νικολάου Γάρου** προσέφεραν χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου τα αδέρφια του Βασιλική, Ζωή, Νικηφόρος, Θεανώ, τα ανήψια του Νικόλαος, Άννα, Κίμωνας, Εβελίνα, Κωνσταντίνος, Ελένη καθώς και οι οικογένειες:

Ανδρέα Λιόλιου
Ουρανίας Μιχαήλ

Νικολάου Κύρκου
Ανδρέα Οικονόμου
Χρυσοστόμου και Καλλιόπης Πεταλά.

– Στη μνήμη της **Βανδέρα Χριστίνας** προσέφεραν χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Αρίστης οι οικογένειες:

Γκατζέ Δημητρίου
Γκατζέ Σταυρούλας
Γέλη Αθηνάς
Αθανασοπούλου Άννας
Παγκράτη Παναγιώτη
Πεταλά Χρυσόστομου και Καλλιόπης
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΜΕΓΙΣΤΩΝ
ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΑΝΩ ΒΙΤΣΑΣ

– Στη μνήμη του **Αχιλλέα** και της **Ιουλίας Λαδιά** προσέφεραν χρηματικά ποσά για τις ανάγκες του Ναού οι οικογένειες:

Παναγιώτη και Χρυσούλας Καραγιάννη
Γιάννη Σιαμούτα και Ελένης Καραγιάννη

Επίσης ο Παναγιώτης Δημ. Καραγιάννης στη μνήμη των γονέων του

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ

Παρακαλούνται οι κ.κ. συνδρομητές και αναγνώστες μας οι οποίοι στέλνουν την συνδρομή τους και την προσφορά τους ταχυδρομικά να σημειώνουν παραλήπτη την γραμματέα μας κ. ΒΑΡΒΑΡΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ, οδός Σίνα 6, Ιωάννινα. Έτσι μας διευκολύνουν στην είσπραξη των επιταγών από τα ΕΛΤΑ.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 200

Γέτης Γεώργιος

ΕΥΡΩ 120

Παπαχαρίσης Δημήτριος

ΕΥΡΩ 100

Γιαννακού Μάργκοτ
Καραγιώργου Γιώργος
Μαυροειδή-Μπόλια Νικολέτα
Ιωαννίδης Δημήτριος
Μπαξεβάνη Χριστίνα

ΕΥΡΩ 90

Πολιτιστικός Σύλλογος
Τσεπελόβου «Ο Τζούφλης»
Ζησιμάτου Ελευθερία

ΕΥΡΩ 60

Σπαθάκη-Σκορδάκη Ελένη
Αγιοβασιλιώτου Λόλα
Βογάς Αλέξιος
Σούκερα Αγγαίτα
Παπαχρήστος Αλέξανδρος

ΕΥΡΩ 50

Ράπτης Ηλίας
Βλαχοπούλου-Αναστασίου
Αλίκη

ΕΥΡΩ 35

Ζαμπακόλας Χρήστος

ΕΥΡΩ 30

Βλαχοπούλου-Κουμπή Κλεονίκη
Σαρηγιάννη Ερμιόνη
Κεκρίδου Κων/να
Γκίκας Γεώργιος
Θάνου Πηνελόπη
Τσώλη Ανδρονίκη
Παπαθανασίου Ελευθερία
Παπαϊωάννου Κλαίρη
Χαρισιάδου Όλγα
Παπανικολάου Ιωάννης
Τσέπη-Ζουμβούκη Ολυμπία
Μπασλή-Μήτσου Ελευθερία
Σακελλαρίου Ξενοφών
Παπαστεργίου Μαργαρίτα
Χασιώτη Βασιλική
Τσέπης Νικόλαος
Λιάππη Έλλη-Μαρίνα
Τσουμάνης Κων/νος
Τζιόμπος Κων/νος
Κλούμπας Ιωάννης
Λέκκος Θωμάς
Πούρλης Φρίξος
Νικάκη-Οικονόμου Μαρία
Ρούντας Γεώργιος
Φώτου Γεώργιος
Τσιατούρας Γεώργιος
Κομπάρου Σπυριδούλα
Τριανταφύλλου Πασχάλης
Παπακώστα-Φίλου Μαίρη
Καραμπά Ιοκάστη

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

✱

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

✱

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Αντιπρόεδρος
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Μέλος

Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΟΡΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΑΜΠΑΚΟΛΑΣ
ΑΝΝΑ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος
ΚΑΜΠΛΕΤΑΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
ΜΑΡΙΑ-ΚΑΛΛΙΡΟΗ
ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Η. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΕΝΙΣΧΥΣΗ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΜΑΣ

– Η **Κωστή Μαίρη** προσέφερε στο περιοδικό για το ποσό των 100 ευρώ.

– Ο **Αλέκος Κράλιος** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 100 ευρώ στη μνήμη της **Μαρίνας Τζόκα**.

– Η κυρία **Μάργκοτ Γιαννακού** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 100 ευρώ στη μνήμη του **κουνιάδου της Αλέκου Γιαννακού**.

– Η **Μαρίνα Γιαννακού** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη του **θείου της Αλέκου Γιαννακού**.

– Ο **Νίκος** και η **Πολυξένη Τσούτσουρα** προσέφεραν στο περιοδικό μας το ποσό των 100 ευρώ στη μνήμη του αγαπημένου φίλου τους **Κώστα Κατσαδήμα**.

– Η **Δερδεμέζη-Καλλιδή Μαρία** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 30 ευρώ στη μνήμη του **γιατρού Κώστα Λιάγκα** που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή.

– Η **Κωστοπούλου Άννα** προσέφερε στο περιοδικό μας χρηματικό ποσό στη μνήμη του **Νικολάου Γάρου**.

Θερμές ευχαριστίες
«Το Ζαγόρι μας»